

Gianina Cărbunariu
MAGYAROSAURUS DACUS

Fordította: Boros Kinga

Nopcsa Ferenc különböző arcait és a darab további szereplőit a Szigligeti Társulat tizenöt, eltérő korú színésze játssza. A dialógusok egy része szó szerinti idézet a szereplő korának sajtójából, tanulmányokból, monográfiákból, nekrológokból és Nopcsa Ferenc emlékirataiból, a Reisen in den Balkan című könyvből.

Az előadás zenéjét többnyire élőben adja elő a Nopcsa's Band.

Előjáték a színházban
Botrány a Nemzetiben

A közönség érkezésekor már színpadon a társulat legfiatalabb színésze mint Nopcsa Ferenc. Ül az íróasztalnál, amely hamarosan DJ-pult lesz.

Nopcsa Ferenc (*naplója, az Utazások a Balkánon mottóját olvassa*):

Miért publikálok a naplóm? Mert kortársaimhoz képest sokkal több, igen különböző emberrel volt lehetőségem találkozni életem során, és a világ legkülönbözőbb sarkaiban voltam otthon. Sokfelé láthattam, hogyan küzd az ember a meggyőződéséért, hogyan hajtanak rügyet a fák és sárgulnak el a leveleik. (*Belép a DJ, int Nopcsa Ferencnek, hogy engedje át az íróasztalt.*) Arra a következtetésre jutottam, hogy mi, emberek, főlegesen locsogunk abszolút értékekről. Ebben a világszemléletben nincs helye optimizmusnak vagy pesszimizmusnak. Az egyetlen örökérvényű elv a vanitas vanitatum.

A Balerinák és a Balettmester be. A Balerinák félbeszakítják Nopcsa Ferencet, elfoglalják a színpadot és a nézőkhöz fordulnak. Replikáik idézetek az 1897-es év sajtómegjelenéseiből.

Balerina 1:

Szegény ember Velencébe gondoláznia jár, a mi intendánsunk operákat hajhászni.

Balerina 2:

Csak hogy a mi intendánsunk...

Balerinák:

Nopcsa báró...

Balerina 2:

... többet ért a harangöntéshez, mint a kottákkal elegyített művészethez.

Balerina 3:

Egy siketnémát épp olyjoggal kiküldhettek volna Velencébe, mint báró Nopcsát.

Balerina 4:

E héten a mi intendánsunk...

Balerinák:

Nopcsa báró...

Balerina 4:

... fölléptetett valami tucát-tehetetlenséget a milánói Scala színház tizenötödik négyeséből.

Balerina 2:

Akárki legyen, ha Barbieri kisasszonyt, azt a táncoló podagrát meg nem teszi a Müller Katica helyébe.

Müller Katica:

Nyilván, mivel olyan szép orra van.

Nopcsa Elek báró, az Intendáns *(váratlanul megjelenik az egyik nézőtéri páholyban):*

Jó napot!

Balerinák *(kivéve Müller Katica):*

Nopcsa báró!

Balettmester:

Az Intendáns úgy döntött, hogy Müller Katica nem való az operaházba, mivel sem nem fiatal, sem nem szép. Sem nem engedelmes.

Balerina 1:

Ezért Müller Katicát engedik távozni.

Balerina 2:

A mi bájos, a mi gyönyörű Katicánkat...

Balerina 4:

...kinek a szoknyája fodrában több grácia van, mint Olaszország valamennyi kitöltött trikóiban.

Balerina 3:

S a szeme csillanásában több művészi intelligencia, mint amiről Nopcsa báró úrnak fogalma van.

Balerinák:

Müller Katica a mi büszkeségünk!

Belép Jászai Mari, a 19. századi budapesti Nemzeti Színház sztárszínésznője.

Balerinák:

Jászai Mari!

A Nopcsa Ferencet alakító színész:

Jászai Mari: a magyar kormány színművészeti díja. Nekem nincs. Még.

Jászai Mari:

(*a színésznek*) Degaj. Tűnés. (*a nézőkhöz*) Müller Katica a szalválója annak az örült költekezésnek, mely a balett javára terheli az opera büdzséjét.

Balerinák:

És Müller Katica nem lesz többé!

Jászai Mari:

De a büdzsé marad.

Balerinák:

És tetejébe Barbieri kisasszony.

Jászai Mari:

És az Intendáns!

Balerinák:

Nopcsa báró.

Jászai Mari:

Míg engem, Jászai Marit, a Nemzeti Színház legnagyobb művésznőjét egyszerűen félretoltak, mert megjegyzést tettem egy hölgyről, akit az intendáns a színházhoz szerződtetett. Ettől az időtől fogva azonban Nopcsa intendáns érdeklődni kezdett a Nemzeti Színház műsora iránt, s ennek az érdeklődésnek az lett a következménye, hogy én, Jászai Mari néha hétszám nem léphetek föl a világot jelentő deszkákra. Engem, Jászai Marit félretoltak, mert útjában voltam egy intendánsnak, aki nem a tragédiát szereti, hanem a balettet, s aki a művészi értéket megbecsülni nem tudja.

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:

Szupé!

Az Intendáns felszólítására elkezdődik a táncos mulatság a Balerinák és a Habitüék, Nopcsa báró befolyásos barátainak részvételével.

Jászai Mari:

A befolyásos barátainak szervezett kaszinóbéli szupék merő csekélység ahhoz képest, hogy az intendáns maga csinálja a Nemzeti Színház játérendjét. Emiatt nem léphetek föl a világot jelentő deszkákra! Esztendőök óta ölik a sok pénzt az Operába, kultúránk e mostohagyermekébe, a Nemzeti Színháznak ellenben minden évben le kell mondani egy

pár darab előadásáról, mert nincs hozzá pénz! Össze fogom törni, le fogom tiporni ezt a nyomorult lakájt! Müller Katica!

Jászai Mari színpadra hívja Müller Katicát, és átadja neki a mikrofont. Miközben a Balerinák, Habitüék és az Intendáns a színpadon és a teremben szanaszét hevernek a mulatságtól fáradtan.

Müller Katica:

Nagyságos intendáns úr! Vettem levelét, amellyel tudatja, hogy néhány hét múlva lejáró szerződésemet nem fogja megújítani. Kerestem benne az intendáns úr ez elhatározásának indokolását. Én gyermekkorom óta szolgáltam a magyar operát szorgalommal, lelkesedéssel, egész tehetségem erejével, fölebbvalóim, a sajtó és az egész közönség teljes meglegedésére. Éltem e súlyos percében nem szabad szerénykednem. Igazat kell mondanom, mert igazságtalansággal állok szemben. Büszkeséggel mondom tehát és mégis teljes őszinteséggel, hogy ez egész idő alatt csak sikereim voltak, s némelykor még hangzatosak is. Akkor mivel érdemeltem e lesújtó rendelkezést? Föllebbezek a magyar közvéleményhez, vajon azt, aki egész életét nemzete művészetének szentelte, a művészet házából így kell-e kikergetni?

Balettmester:

Hazudik, az Intendáns balettmesteri állást kínált neki... De ő visszautasította...

Müller Katica:

Mutasson föl az Intendáns egy írott betűt ez ügyben! Az ily tárgyalások az operaháznál szabály szerint mindig írásbeliek.

Balettmester:

Mégiscsak huszonkét év óta működik az operánál.

Habitüé 1:

Nem huszonöt?

Müller Katica:

Nem igaz. Tizenkilenc éve dolgozom az Operánál. (*A Habitüék felnevetnek.*) Jól van, és fél.

Habitüé 1:

És fél évszázada!

Habitüé 2:

Hát mégse lehet valaki száz évig prímabalerina.

Habitüé 3:

Még a múlt századból maradt itt a nyakunkon.

Habitüék:

Őskövület!

Müller Katica:

Keresztlevellemmel bizonyítom, hogy harminchárom éves vagyok. Mondja meg az intendáns úr elbocsáttatásom igaz okát...

Habitüé 3:

Vén vagy!

Müller Katica:

... mely nem más, mint az, hogy őszintén nyilatkoztam az intendáns úr által a befolyásos barátainak szervezett, Nemzeti Kaszinó béli balett-szupékról. Nem vén vagyok én, hanem becsületes!

A befolyásos barátok nagy nehezen feltápszkodnak. A kótyagos Miniszter szintén, majd meginog és elvágódik. Két Habitüé felszedi és kihúzza a színről.

Jászai Mari, Müller Katica:

Viszontlátásra, miniszter úr!

A Balerinák megtapsolják Müller Katicát. A nézők tekintetének súlya alatt egyikük sírásban tör ki. Müller Katica átnyújtja neki a mikrofont.

Balerina 4:

Nyolcvan forintom van havonta. Hogy éljek meg ennyiből? Felmentem az intendáns irodájába, némi ösztöndíjjavítást kérni.

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:

Takarodj innen, ha nem tudsz megélni, menj ki az utcára és fogj magadnak gavallért. Ostoba kölyök!

Habitüé 4:

Négyezer forintot akartam neki adni.

Balerina 4:

Nem fogadtam el.

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:

Sőt az anyja ez után az ajánlat után kidobta a barátomat...

Balerinák:

Szegény lány!

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:

Szegény fiú!

Balerina 4:

Tavaly a színtanodába járt egy fiatal hölgy, akit mint ösztöndíjast a Nemzeti Színházhoz szerződtettek.

Balerina 2:

Az egész iskola és színház igen viharos múltúnak mondotta.

Balerina 3:

A tanári kar fontolóra vette a kizárását.

Balerina 1:

Történt azonban egy este, hogy a növendék mint statiszta szerepelt a színpadon és ez alkalommal feltűnt az intendánsnak.

Balerina 4:

Vajon mi történt a hölgy és az intendáns között?

Habitüé 1:

Az nem nyilvánosság elé való.

Balerinák:

Nem nyilvánosság elé való? Hogyhogy?

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:

A Nemzeti Színház hölgyeinek nincs mit tiltakozniuk, miután mindegyik tart szeretőt!

Balerina 2:

Délelőtt 11 órakor megjelentem az intendánsnál...

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:

Nagyon kegyesen fogadtam...

Balerina 2:

Dédelgetett...

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:

Apailag.

Balerina 2:

Ami nekem kényelmetlen volt.

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:

Jöjjön el egyszer a lakásomra...

Balerina 2:

A lakására, hogyan?

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:

Bánom is én, akár gyalog, akár kocsin. Tudja, hogy minden tőlem függ. Tud franciául?

Balerinák:

IL FAUT PASSER PAR LA!

Habitüé 1:

Ezen át kell esni előbb vagy utóbb.

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:

Hát csak jöjjön.

Nopcsa Elek báró, az Intendáns (*miközben fogdossa Balerina 3 melleit*):

He, he, he, de formás, valóság ez vagy mesterséges?

Balerina 3:

Valóságos, valóságos!

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:

Nem hiszem, ki kellene próbálnom.

Balerina 3:

Megtagadtam a próbát.

Balerinák:

Én is megtagadtam! Én is!

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:

Lássa, én magának fölemelném a fizetését évi 500 forinttal, ha nem volna olyan vad.

Balerina 3:

Ezután igen szelíden játszottam... De a fizetésemelést nem kaptam meg. Vajon mire vonatkozott a »vad« kifejezés? A színpadi temperamentumra... vagy mire?

Balerina 1:

Én voltam fönt az intendáns lakásán.

Nopcsa Elek báró, az Intendáns (*a nézőkhöz, védekezve*):

Felhívtam, hogy... szavaljon valamit.

Balerina 1:

Ej, mi a kő! tyúkanyó, kend, a szobában lakik itt bent? A szavalat folyamán igyekezett közel férni hozzám. Lám csak, jó az isten, jót ád, hogy felvitte a kend dolgát! Mégpedig mind szemtelenebb módon. Itt szaladgál föl és alá, még a ládára is fölszáll. Átláttam, hogy innen szépszerivel nem szabadulok, úgyhogy nekigyürkőztem, átnyaláboltam az intendáns urat. Földhöz csaptam.

Nopcsa Elek báró, az Intendáns *(a földön fekve):*
Még mellbe is vágott.

Balerina 1:
Eszébe jut, kotkodácsol. És kiszaladtam a lakásából.

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:
Fegyelmi vizsgálatot kérek.

Miniszterelnök *(a Habitüék kíséretében be):*
A fegyelmi vizsgálat igazolta önt azokkal a vádakkal szemben, amelyeket fölhoztak ön ellen.

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:
Természetesen.

Miniszterelnök:
Nopcsa báró mégis visszavonul...

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:
Tessék?!

Miniszterelnök:
Visszavonul! *(ki)*

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:
A vizsgálat után otthagytam állásom, s ezzel az ügyet korrektül elintéztem. Lemondásom oka, hogy meguntam az ellenem indított hajszát, mely családom nyugalma is megzavarta. Nem a vádak elől menekülök, hiszen azok nem igazak, hanem meguntam, hogy a családom és a magam becsületét sárral dobálják. Nagy fiaim és leányom van, akiket... *(belép a három Nopcsa-gyerek: Ferenc, Elek és Ilona)*

A Nopcsa Ferencet alakító színész:
Történt mindez 1897-ben...

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:
Hallgassál már, édes fiam! ... akiket kímélni akarok. A közélettől azért nem vonulok vissza. Itt maradok a fővárosban, s megtartom a képviselői mandátumom. *(A Nopcsa Ferencet alakító színészhez)* Na, most mondjad!

Első jelenet
A Nopcsa-család

Nopcsa Ferenc:

Történt mindez 1897-ben. A botrányról, melynek főhőse Nopcsa Elek báró, nemcsak a budapesti, hanem a bukaresti lapok is cikkeztek. *Ennek* a történetnek azonban nem Nopcsa Elek báró a főhőse. A főhős a fia, Nopcsa Ferenc. Vagyis én!

Feri nagybácsi: (*kijavítja*)

Franciscus Nopcsa. Feri vagyok.

Nopcsa Ferenc:

Melyik Feri?

Feri nagybácsi:

A nagybátyja, jelen voltam a kis Ferenc keresztelőjén. 1868 és 1895 közt Erzsébet magyar királyné és osztrák császárnő, közismert nevén Sissi királyné főudvarmestere voltam.

Nopcsa Ferenc:

Laci tata!

Nopcsa Elek báró, az Intendáns & Feri bácsi:

Apuka!

Fatia Negra:

Engedd meg, hogy kijavítsalak, ugyanis én is jelen voltam a kis Franciscus Ladislaus Nopcsa keresztelőjén.

Nopcsa Ferenc:

Köszönön szépen, nagypapa!

Fatia Negra:

Egy pillanat. Igaz ugyan, hogy amit itt hallani fognak, az az unokám, Nopcsa Ferenc története, akinek mindenféle érdemei voltak, azt azonban tudniuk kell, hogy mégiscsak én voltam a család leghíresebb férfinája. Engedjék meg, hogy bemutatkozzam: Ladislau Nopcsa. Magyar barátainknak László. Vasile a románoknak. És Fatia Negra annak a nyomorult Jókai Mórnak, akit be is pereltem becsületsértésért.

Nopcsa Matild:

Engedjétek meg, hogy én is kijavítsalak mint édesanyja. Nopcsa Matild vagyok, született Zelenska Matild, sörgyártulajdonos.

Nopcsa-gyerekek (Ferenc, Elek, Ilona):

Üdít, táplál, étvágyat gerjeszt – Bika Sör!

Nopcsa Matild:

Az itt jelenlévő gyereket Franciscus Ladislaus Georgius Nopcsa névre kereszteltük. Ő a legidősebb a gyerekeim között. Utána jött Elek... Kedves Elek, te nem mutatkozol be?

Nopcsa Elek, az ifjabb:

Rólam... épp eleget fogtok hallani később.

Nopcsa Matild:

Elek után a család legifjabb tagja, Ilona. Mutatkozz be, szívem!

Nopcsa Ilona:

Minek? Mi értelme bemutatkoznom?

Nopcsa Matild:

Ilona, kérlek!

Nopcsa Ilona:

Semmi kedvem hozzá. Nem.

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:

Mutatkozz már be, hülyét csinálsz itt belőlünk...

Nopcsa Ilona:

Nagyszerű, és ezt pont te mondd, aki balerinákkal heteygtél a kaszinóban.

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:

Elég, nem tűröm, hogy még a saját házámban is sértegensenek a nők! Mutatkozz be végre, és tessék valami szépet mondani Ferenc bátyádról.

Nopcsa Ilona:

Nopcsa Ilona. Leginkább arról vagyok híres, hogy... miről vagyok híres? Nem arról, hogy kiállították a festményeimet a Nemzeti Galériában. Nem. Arról vagyok híres, hogy hozzámentem Pallavicini Alfrédhez. A híres Pallavicini családból. Még miről vagyok híres? Ja, igen. Én szültem a Nopcsa család utolsó leszármazottait. A 20. század végére szerencsére nem maradt több utód. Ami a testvéremet, Ferencet illeti, nekem köszönheti a híres nagy paleontológusi karrierjét, mondhatni *mindent* nekem köszönhet! Nekem és Karl May-nak. Egyébként szerette, ha Kara ben Nemszinek szólítottam. Így hívják Karl May regényeiben azt a fazont, aki összemáskálta a Balkánt, főleg Albániát, a Szkipetárok földjét. Ez a Kara ben Nemszi mindenféle őslény-csontvázakat fedezett fel Latin-Amerikában.

Nopcsa Ferenc:

Az Old Shutterhand volt.

Nopcsa Ilona:

Barom. Már mint a bátyám. Én csak kiléptem a Szacsali kastély ajtaján, és pákk, találtam egy dinócsontot. Eközben ő szép csendben ült az íróasztalánál... Mindezek ellenére, amekkora marha, összesen háromszor tesz említést rólam a híres naplójában: először, hogy megmutattam neki a dinócsontot...

Nopcsa Ferenc:

Köszönöm, hugica! Azt hiszem...

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:

... elég lesz.

Nopcsa Ilona:

Azt azért még szeretném hozzáfűzni, hogy anyámat és engem igazságtalanul árnyékol be a Nopcsa férfiak hírneve. Akiket, ne szépítsük, kalandor, eszement népségeként írnak le.

Nopcsa férfiak:

Köszönjük szépen.

Nopcsa Ferenc:

Akkor végre elkezdhetem a saját történetem. 1895-ben Ilona, a húgom...

Nopcsa Nopcsa:

Várjatok egy kicsit, ha engem nem mutattok be, semmit se lehet érteni ebből az egész családtörténetből.

Nopcsa Ferenc:

Te volnál...?

Nopcsa Nopcsa:

Nopcsa.

Nopcsa Ferenc:

Melyik... Nopcsa?

Nopcsa Nopcsa:

Nopcsa Nopcsa. Az első Nopcsa. Szilvásy Dienes, az apám adta nekem ezt a nevet, mert éjszaka születtem. *Noapcea*. Történt mindez valamikor 1460-ban. Aztán Miklós fiam felvette a Nopcsa vezetéknévet, és attól fogva így hívták a családjunk. Mivel részt vettünk a Mohácsi csatában, családjunk tagjai fontos megyei és katonai hivatalokat kaptak. Meg egy szép nemesi címet, nézzék csak... (*vetítés*) A felső részen látható levágott török fej és a csőrében gyűrűt tartó holló a Hunyadiakkal való rokonságot bizonyítja. Bécs bizonyos előjogokkal ruházott fel, cserébe át kellett térnünk a katolikus vallásra. A család ekkor két ágra szakadt, egyik része elmagyarosodott, a másik nem. Az itt láthatók az előbbieket közé tartoznak.

Nopcsa Ferenc:

1895-ben Ilona, a húgom...

Mihai Valahul:

Stop! I'm Michael. Michael the Walach. Mihai Valahul. Oláh Mihály. Dienes öccse, Nopcsa Nopcsa nagybátyja. Hátszeg vidékén születtem, és megvásároltam a hely birtokjogát. Ez pedig a papa.

Ivan de Silvaş:

Ivan.

Fatia Negra:

A rettenetes?

Ivan de Silvaş (románul):

Ivan de Silvaş. Nu doresc să vă reţin prea mult. Ca mic nobil român ortodox din Ţara Haţegului, în 1404 am primit trei sate. Silvaşu de jos, Silvaşu de Sus şi Silvaşu de... ai ghicit, ... de Mijloc. Şi încă o proprietate în districtul Haţeg. Le-am primit de la voievodul Ştíbor al Transilvaniei pentru merite deosebite în bătălia de la Nicopole.¹

Nopcsa Ferenc:

Egészen biztosak vagytok benne, hogy így történt?

Ivan de Silvaş (románul):

Acuma... cât poţi să fii de sigur citind de pe la unul şi de pe la altul...²

Nopcsa Elek báró, az Intendáns:

Azt se felejtük el, hogy az előadást írta és rendezte: egy román. Nő.

Nopcsa Ilona:

De a dramaturg magyar!

Fatia Negra:

Az is nő...

Nopcsa Ferenc: (félíg románul, félíg magyarul)

Mai e careva,³ vagy elkezdhetem végre?

Ivan de Silvaş:

Păi na, sigur au mai fost, dar alţi băieţi nu mai avem în distribuţie. Plus că eu sunt cel care vorbeşte cel mai bine româneşte dintre toţi, deci, na... cam asta e moştenirea ta genealogică, dragul meu străstrăstrăstrăstrăstră...⁴

Nopcsa Ferenc:

---

¹ Szilvássy Iván. Nem tartom fel önöket túl sokat. Román ortodox kisnemesként 1404-ben három falura tettem szert a Hátszegvidéken. Alsó-Szilvás, Felső-Szilvás és... kitaláltad, Közép-Szilvás. Meg még egy hátszegi birtokra. Stíbor erdélyi vajdától kaptam őket, a nikápolyi csatában szerzett érdemeimért.

² Már amennyire biztosak lehetünk abban, amit innen-onnan összeolvasunk...

³ Akar még valaki valamit,

⁴ Hát na, biztosan voltak még, de nincs több férfi a szereposztásban. Plusz hogy az egész társaságból én beszélek legjobban románul, úgyhogy... kb. így néz ki a te családfád, drága ük-ük-ük...

Unoka!!!

A Marsinay-lány:

Lenne itt még valami... Én vagyok a kapcsolat a Hunyadiakkal. Azt a hollót a címeren nekem köszönhetitek. Nopcsáné, született Marsinay, mint Marsinay Erzsébet, a halhatatlan Hunyadi János édesanyja.

A Nopcsa-férfiak Ferenc kivételével elhagyják a színpadot.

Színész 1:

És mi, többiek vagyunk...

Színész 2:

az anyák...

Színész 3:

feleségek...

Színész 4:

lánygyerekek...

Színész 5:

Vagyis mindazok a nők, akiket a történelemnek már nem volt ideje feljegyezni. Sajnos.

Mrs. Stephenson:

I totally agree with you, ladies, what a shame! That is why I would like to introduce myself. Hello everybody, bonjour a tous, Guten Abend, meine Damen und Herren! I am Mrs. Stephenson, la gouvernante anglaise. Der kleine Franz... Franz! Franz hat mit mir Deutsch, Französisch und Englisch gelernt. As a child, he has probably spent more time with me than with his own parents.⁵

Nopcsa Ferenc:

Such fun!⁶

Mrs. Stephenson:

So I guess it is only fair to be presented as well as part of the Nopcsa family. Même si aucun sang bleu ne coule dans mes veines. Vielen Dank!⁷

Második jelenet

---

⁵ Teljesen egyetértek, hölgyeim, micsoda pofátlanság! Éppen ezért szeretnék én is bemutatkozni. Jó estét mindenkinek! Mrs. Stephenson vagyok, az angol nevelőnő. A kis Franz velem tanult meg németül, franciául, angolul. Gyerekként több időt töltött velem, mint a saját szüleivel.

⁶ Micsoda boldogság!

⁷ Úgy gondolom, jogom van a Nopcsa-család tagjaként bemutatkozni. Még akkor is, ha az én vérem nem kék. Köszönöm!

A Szerelmes Nopcsa

Nopcsa Ferenc (*később: a Szerelmes Nopcsa*):

Most, hogy végre kész a családi fotó, térjünk vissza... rám! A németül írt naplója, barátainak és kollégáinak küldött levelei és a róla jegyzett angol, magyar és román monográfiák alapján úgy tűnik, hogy Ferencnek – nekem – több élete és több személyisége volt. 100 Nopcsa az egyben. Nehéz lenne mindet egyetlen embernek megmutatnia, még egy ilyen sokszínű színész számára is, mint én. Úgyhogy végülis meg kellett osztoznom a szerepen a kollégáimmal.

Nopcsa Ilona:

És kolléganőiddel.

Nopcsa Ferenc:

És kolléganőimmal. Tehát mi vagyunk Nopcsa...

Mind:

Ferenc.

A Szerelmes Nopcsa:

Jó, nyilván nem mind egyszerre fogjuk játszani. Kalapból húztunk, ki melyik Nopcsát fogja játszani. Persze nem mindenki örült annak, amit kapott. Na szóval, ki vagyok én? Aki most önök előtt áll, nem más, mint a Szerelmes Nopcsa.

Az első szerelem... Tizenhét voltam, amikor villámként belémhasított.

1895-ben Ilona, a húgom őslénycsontokat talált az erdélyi birtokunkon, Szentpéterfalván. Lázás keresésbe kezdtem azon a helyen, és hamarosan újabb csontokra bukkantam, néhány csigolyát és egy teljesen ép koponyát találtam ott.

Ősszel visszatértem az iskolapadba, a bécsi Theresianumba. Nehéz szívvel hagytam el a helyet, de magammal vittem a fossziliákat a császári városba, és megmutattam őket a híres geológus professzornak, Eduard Suessnek. A csontok nélkül sohasem kerültem volna kapcsolatba Suess professzossal.

Suess:

Fantasztikus felfedezés! Dr. Arthaber, az asszisztensem ki fog szállni a helyszínre, hogy összegyűjtse a leleteket és leírja őket.

Arthaber:

Csodálatos!

A Szerelmes Nopcsa:

Csodálatos, viszont a leletek az én tulajdonomban maradnak. Akárcsak a felfedezés szerzői joga. Mikor érkezik Arthaber úr?

Suess:

Jelen pillanatban sajnos nincs pénz... Mit csináljunk, nincs pénz kutatásra...

Dr. Arthaber:

Sosincs pénz kutatásra!

Suess:

Esetleg dr. Arthaber maga finanszírozhatná a kutatóútját.

Dr. Arthaber:

Elegem van abból, hogy folyton a zsebembe kell nyúlnom...

Suess:

Magának igazán van mibe nyúlnia, megtehetné a tudomány érdekében...

Dr. Arthaber:

A Tudományos Akadémia dolga megtenni ezt a tudomány érdekében! Nem pedig az alkalmazottait kizsákmányolni.

Suess:

Kizsákmányolni? Mégis miről beszél?

Dr. Arthaber:

Miről? Arról, hogy még nekem kéne itt fizetnem.

Suess:

Maga hálátlan.

Dr. Arthaber:

Maga meg ki akar engem használni.

Suess:

Maga pofátlan.

Dr. Arthaber:

Tisztelettel, maga egy közönséges manipulátor.

Suess:

Látni se akarom többé, maga disznó!

Dr. Arthaber:

Én még annyira se, maga kétlábonjáró őskövület!

Suess:

Parazitagomba!

Dr. Arthaber:

Octopus!

A Szerelmes Nopcsa:

Elnézést, a csontokkal mit csináljak?

Suess:

Megoldod! (*Arthaberhez*) Egysejtű!

Dr. Arthaber:

Amőba!

A Szerelmes Nopcsa:

Ki van zárva! Nem értek a csonttanhoz.

Suess:

Megtanulod! (*Arthaberhez*) Papucsállatka!

Dr. Arthaber:

Lábasfejű!

A Szerelmes Nopcsa:

De hogy? Nincs is ilyen tantárgy az egyetemen.

Suess:

Menni fog!

A Szerelmes Nopcsa:

Éjjel-nappal tanultam.

Addig tanultam, amíg az egészségem tönkre nem tettem a kimerítő munkával.

A tanév végén megjelent az első tudományos publikációm, amelyben a Hátszegi medence földtanáról közöltem a felfedezéseim.

Ezzel sikerült is akadémiai vitát kiobbantani.

A szentpéterfalvi leletek nem Triász-, hanem Kréta-kori gerincesek maradványai.

Padlóra küldtem az ellenfeleim. Két nap alatt. Előbb Budapesten mutattam be a koponyát, másnap pedig a bécsi Tudományos Akadémián.

Meg kell mondanom, hogy ez a vita az első volt, de erőszakos természetemnek köszönhetően korántsem az utolsó.

Alig húsz évesen neves paleontológus lettem.

(Miközben beszél, megjelennek a színen az Erdélyi Dinoszauruszok. A professzorok is dinóvá változnak.)

A Szerelmes Nopcsa:

Tisztelt hallgatóság! Engedjék meg, hogy bemutassam önöknek a lenyűgöző korú, közel 70 millió éves *Telmatosaurus Transylvanicus*...

Telmatosaurus Transylvanicus:

68 millió éves, hogy pontosak legyünk. Kedves Ferenc, bocsáss meg, félbeszakítalak. Ha egy mód van rá, szeretnék én bemutatkozni. Ti, tudósok mindenféle elméleteket gyártotok a dolgokról és az élőlényekről, de a lelki világuk teljesen hidegen hagy. Nem feltétlenül rólad beszélek. Na már most, mivel mégiscsak a 21. században vagyunk, és a színházban is, nemcsak az Akadémián, mint az első dinoszaurusz, aki szót kap, szeretném elmondani, mennyire elkeserít az idők során rólunk kialakult kép. Lássuk be, undorító, hogy a *Jurassic Park* óta csak a pénzt látják bennünk...

A Szerelmes Nopcsa:

Jó, de most még 1899-ben vagyunk, a paleontológia épp hogy megszületőben...

Telmatosaurus Transylvanicus:

Hagytál volna békén, ott, ahol évmilliók óta pihentünk.

A Szerelmes Nopcsa:

Miért? Csodálatos teremtmények vagytok, a világnak meg kell ismernie titeket!

Telmatosaurus Transylvanicus:

Ferenc, a világ röhög rajtunk! Fucking dinóparkokkal van tele az ország, mindenhol ott vagyunk, de az senkit sem érdekel istenigazából, hogy nekünk is voltak esetleg érzelmeink, álmaink, szorongásaink, családi életünk...

A Szerelmes Nopcsa:

Engem igenis érdekel. Én vagyok a paleobiológia atyja, és ez a tudomány, az ősélettan olyan érdeklődéssel fordul a kihalt állatok felé, mintha azok ma is élnének. Én ismertem fel, hogy ti, a Hátszegi-medence dinoszauruszai milyen különlegesek vagytok.

Telmatosaurus Transylvanicus:

Ugye hogy azok vagyunk?

A Szerelmes Nopcsa:

Kétségtelenül. Ti vagytok Európa legkisebb dinoszauruszai. A Kréta-korban a Hátszegi-medence sziget volt az ósóceán közepén. A sziget fölött óriáshüllők repkedtek. Nektek, szárazföldi dinoszauruszoknak viszont alkalmazkodnotok kellett a sziget méreteihez. Az evolúció a ti esetetekben azt jelentette, hogy minden egyes generációval kisebbek és kisebbek lettetek. Nopcsa Ferenc: az izolált zsigorodás elmélete.

Telmatosaurus Transylvanicus:

Látnoki erejű elmélet abban az időben. Van egy jó hírem: igazolták. Tény, hogy száz év kellett hozzá, de igazolták.

A Szerelmes Nopcsa:

Senki sem lehet próféta a saját korában. Van egyéb is, amin röhögnek a paleontológus kollégák. Például a repülés eredetére vonatkozó elméletem. Véleményem szerint egyes földön futó, egyre nagyobb léptekkel ugráló és tollakkal borított mellső végtagjaikkal csapkodó dinoszauruszokból az idők során kifejlődtek a madarak.

Struthiosaurus:

Nekem is jó hírem van. Ezt is igazolták.

A Szerelmes Nopcsa:

Köszö, Struci! Hadd mondjam el, hogy ezt az igazán remek koponyát, a Struthiosaurus koponyáját szintén a szacsali kastély közelében találtam 1912-ben.

Struthiosaurus:

Hát, Ferenc, ezt sem éppen te találtad...

A Szerelmes Nopcsa:

Úgy van. Az albánom... izé, az albán titkárom találta a koponyát. Hogy megy sorod?

Struthiosaurus:

Ugyanott dekkolok, a British Museumban, ahol hagytál. Az eladott csontgyűjteményeddel együtt.

A Szerelmes Nopcsa:

Pénzre volt szükségem, Struthiosaurus. Beteg voltam és elszegényedtem, elvesztettem a birtokot, mindenemet. Igen, igaz, hogy 1920-ban eladtam a gyűjteményem 200 fontért, de meggyőződtem róla, hogy olyasvalakinek adom el, aki gondját viseli. A gondotokat viseli! Sehol máshol, még Bécsben sincsenek ilyen jó körülmények.

Struthiosaurus:

Csakhogy, Ferenc, te olyasmit adtál el, ami nem volt a tiéd. Persze mit csodálkozom, a ti fajtátok évszázadokon át adta-vette a saját társait. Mit csodálkozom, amikor ti évezredek óta gyilkoljátok egymást, meg azon vitatkoztok, hogy ki volt itt előbb? Ez a ti híres nagy civilizációtok? Láthattad, mi, azért, hogy mind elférjünk, összezsugorodtunk, elfogadtuk a törpedinó sorsot...

A Szerelmes Nopcsa:

Te hogy vagy, Mochlodon robustum?

Zalmoxes Shqiperorum:

Már nem ez a nevem... Most Zalmoxes Shqiperorumnak hívnak. Egyelőre legalábbis. Egy kutatócsoport nevezett el így, mert szerintük – idézet a Wikipédiáról – miután Nopcsa kiszabadította a sírból, a rendszertani halhatatlanság várt rá, mint Zalmoxesre. Hozzáadték a Shqiperorumot is, annak tiszteletére, hogy te különleges kapcsolatot áptál Albániával. Persze nem én vagyok az egyetlen, aki új nevet kapott... *(Nevetnek.)*

A Szerelmes Nopcsa:

Min nevettek?

Magyarosaurus Dacus:

Rajtam.

A Szerelmes Nopcsa:

Miért, Titanosaurus Dacus?

Magyarosaurus Dacus:

Mert én félig magyar lettem. Most Magyarosaurus Dacusnak hívnak. Ne tudd meg, milyen identitáskriziseim vannak.

A Szerelmes Nopcsa:

És ezért is én vagyok a hibás?

Magyarosaurus Dacus:

Hagyjuk. Szerencsére egy törpedinónak túl hosszú ez a név, és csak Magyinak szólítanak.

Kallokibotion bajazidi:

Az én nevemet senki se változtatta meg, viszont olyan felháborítóan értelmezik, hogy akkor már jobb lenne, ha engem is átneveznének. De gyorsan!

A Szerelmes Nopcsa:

De hát mi bánt ennyire, Kallokibotion bajazidi?

Kallokibotion bajazidi:

Én, a teknősfoszília teljesen elégedett voltam ezzel a névvel, ami szó szerint annyit tesz, „Bajazid szép doboza”. De került egy okostóni paleontológus, és megtöltötte a hülye poénjával az egész internetet. Nem bírom elviselni, ez már, komolyan mondom, *public shaming*. Restellem mindenki füle hallatára elmondani.

A Szerelmes Nopcsa:

Súgjad akkor.

Struthiosaurus (a nézőknek):

Gyakorlatilag úgy nevezik, hogy „Bajazid szép segge”. Bajazid volt Ferenc asszisztense, lakája...

A Szerelmes Nopcsa:

A titkárom.

Kallokibotion bajazidi:

Köszönöm, Struthiosaurus. Ha már mi, fossziliák is egymás ellen fordulunk...

Struthiosaurus:

De hát nem titok, mindenki tudja. Ferenc, rövidre fogva, nem vagyunk valami boldogok. Túlságosan híresek lettünk...

Telmatosaurus Transylvanicus:

Mindenhol ott vagyunk. És röhejes, hogy hogy ábrázolnak minket. Vissza akarunk térni a föld alá.

Struthiosaurus:

Elszakítottak a gyökereinktől... Vissza akarunk menni az egykori szigetünkre.

Zalmoxes Shkiperorum:

Össze-vissza nevezgetnek, hogy már magunk sem tudjuk, hogy hívnak... Felejtsek el a nevünket, töröljék el a nyomainkat.

Kallokibotion bajazidi:

Gúnyt üznek belőlünk... Hagyjanak végre békén.

Magyarosaurus Dacus:

A fröccsentett műanyagdinóktól kiráz a hideg. Szeretnénk nyugodtan aludni.

Telmatosaurus Transylvanicus:

És, már megbocsáss, Ferenc, de ez az egész a te sarad is.

A Szerelmes Nopcsa:

Hát, erre igazán nem számítottam. A politika cserben hagyott, rengeteg kollégával volt konfliktusom, a családommal se volt éppen szívélyes a viszonyom. Harminc éven át titeket szerettelek teljes szívemből, legjobban. Úgyhogy igazán nem számítottam erre, kedves erdélyi dinoszauruszok. Ez a hála?

Diplodocus:⁸

Drop the mic!
Yo, yo,yo, that's my beat
Let the big reptilian speak
I'm the mighty Diplodocus from the American Midwest
I am the biggest, so I am the best
I have the eternity, you've just one hour
So shut the fuck up, 'cuz I have the power
You lousy Transylvanian dino-bitches
When you open your mouth, you give me some itches
You always complain, you always cry
Let me tell you some', evolve and learn to fly

Dinó lányok:

You're just licking his ass 'cuz you want more glory
People are staring, let's hear your story

---

⁸ A Diplodocus-rapet Szotyori József színész szerezte” Lambrecht Kálmán Nopcsáról írott nekrológiájának alábbi részlete alapján: „(Itt szúrom közbe azt az emlékezetes jelenetet, amellyel Nopcsa beköszöntött a British Museumba. Alig lépte át a south-kensingtoni palota nagytermének küszöbét, észrevette, hogy a legendás hírű Diplodocus csontváza hibásan van felállítva. Nyomban a csontvázhoz lépett és kijavította a hibát. Az örök természetesen riadtan jelentették az igazgatóságnak, hogy egy látogató hozzányúlt egy kiállított tárgyhoz és a csontokat megbolygatta. Az egész tisztikar kitudult a nagyterembe, ahol kérdőre vonták az ismeretlen látogatót. A bemutatkozás természetesen mindent megmagyarázott és Nopcsa javítását el is fogadták.)”

Diplodocus:

From the British Museum came the researchers
I was and still I am, their biggest purchase
They played with my bones, with no imaginations
'Cuz they didn't had a clue about the dino-nation
They just tortured me like in Addams Family
I prayed to the G.O.D.: Oh, Lord, please let me be!
But they didn't give a shit, and put me in S.K.P.

Dinó lányok:

South Kensington Palace is the place
Learn to speak right, you dino-ace!

Diplodocus:

Then came my home boy,

Dinó lányok:

Franz

Diplodocus:

Almost

Dinó lányok:

In trans
Stop! Who are you? You cannot pass!

A Szerelmes Nopcsa:

I am the big OG

Dinó lányok:

Original gangster!

A Szerelmes Nopcsa:

In paleontology

Dinó lányok:

But now just a youngster

Diplodocus:

He cut through the guards like a bad motherfucker
He just ran through them like an American trucker
He put my bones in order, he made me right
And now I'm more famous than the brothers, the Wright
You can chase me with a car, you can chase me with a boat
But you can never touch me, 'cuz I am the G.O.A.T.

Dinó lányok:

Greatest of all time.

Diplodocus:

Motherfuckers!

A Szerelmes Nopcsa:

I am Franz Nopcsa. The paleontologist. And this museum is my home.⁹ Bizony, ez a múzeum az otthonom. Ők pedig a családom. A hüllők családja. Ez az egyik tanulmányom címe. *Die Familien der Reptilien*.

---

⁹ Nopcsa Ferenc vagyok, a paleontológus, és ez a múzeum az otthonom.

Nopcsa, a Vadász 1 (be):

Az első zergét 1899-ben lőttem, a Retyezát-hegységben...

A Szerelmes Nopcsa:

Még nem fejeztem be.

A többi Nopcsa:

Dehogynem.

A Szerelmes Nopcsa:

Hagyjatok még egy kicsit. Felfedeztem...

Nopcsa, a Vadász 1:

Annyi Nopcsa várja még, hogy színre lépjen.

Színész nő:

Nyúlik a jeleneted, mint a takony.

A Szerelmes Nopcsa:

Ha ti, többi Nopcsák nem terelitek el a figyelmem, még híresebb paleontológus válik belőlem, egy Darwin...

Színész nő:

Egy Einstein!

A Szerelmes Nopcsa:

Felfedeztem és besoroltam kilenc dinoszauruszt és krétakori hüllőt. Száznál több paleontológiai és paleobiológiai tanulmányt írtam. Forradalmi elméleteket alkottam meg...

Harmadik jelenet

Nopcsa, a vadász

Nopcsa, a Vadász 1:

Én vagyok Nopcsa, a Vadász. Ez pedig a híres karabélyom, a Mannlicher. *(Próbálja eljátszani a szerepet, de magyarázkodásba fog.) A helyzet az, hogy én személy szerint nagyon érzékeny lélek vagyok, szeretem az állatokat... egy légynek se tudnék ártani... az ájulás kerülget, ha vért látok. Ezért nagyon kellett küzdenem magammal, hogy el tudjam játszani ezt a szerepet. Még most is küzdök... Mindegy.*

Nopcsa Ferenc, vagyis én, gyerekként kezdett vadászni a család szacsali birtokain. Az első zergét 1899-ben lőttem a Retyezát-hegységben, az első medvét 1901-ben a Kudzsiri-havasokban. A Hátszegi-medence abban az időben igazi vadászparadicsom volt azok számára, akik nyúlra, *jaj, szegény kis nyuszik...* rókára, farkasra, őzre vadásztak. 1906-ban... *(A színész abbahagyja a szöveget, kilép a Vadász szerepéből.) Elnézést kérek, ez most nagyon nehéz nekem.*

Nopcsa, a Vadász 2 (átveszi tőle a szerepet):

1906-ban zergevadászatot voltam a Retyezátban. Életemben nem lőttem... olyan pontosan, mint akkor. Fáy Viktor és a többi vadásztársam holtápadt volt. Az irigységtől. Hét zergét terítettem le mindössze tizenegy golyóval, alig háromszáz lépés távolságból. *Édes istenem, micsoda vérontás! A vadászatot részt vett Horthy Jenő is, akivel mindig rokonszenveztem, Horthy Miklós öccse. (Ő is kilép a Vadász szerepéből.) Hidegvérű gyilkosok!*

Nopcsa, a Vadász 3 (átveszi tőle a szerepet):

Egy montenegrói fogadáson sokat beszélgettem Danilo koronaherceggel a vadászatról. Elmesélte, mennyire szórakoztató puskával delfinre lőni, én pedig a zergevadászatról meséltem neki. *(Ő is kilép a Vadász szerepéből.) Képzeljünk csak el egy ilyen beszélgetést! Megöltem tíz delfint, jaj, de pompásan szórakoztam! Én pedig húsz zergét öltem meg! Wow! Lássuk csak, milyen gyilkolással szórakoztattam még magam.*

Nopcsa, a Vadász 4 (átveszi tőle a szerepet):

Vízimadár-vadászat a Shkodrai-tónál. A vadászszerecse mellém szegődött, és lőttem egy pelikánt, egy ezüstkócsagot és két kisebb kormoránt, mindet alig száz lépésről. Ez a teljesítmény megalapozta a hírnevem mint *gyilkos*... mármint jó céllovó, aminek köszönhetően Albániában később nagy tiszteletnek örvendtem. Természetesen nemcsak állatokra lőttem.

Nopcsa, a Vadász 5 (átveszi tőle a szerepet):

Hanem emberekre is. Puskával, de olyan elméletekkel is, amelyeket ma... felháborítóan szokás gondolni. Hadd mondjak egy példát. Az Észak-Amerikában szép számban végzett IQ-teszteken a tanult társadalmi osztályok gyerekei jobb eredményeket értek el, mint a munkásosztályból származók. Ez alapján mégis korai lenne szomatikus különbségekre következtetni. Mindenesetre az antiszociális elemek sterilizálása rendkívüli módon elősegítené a társadalmi együttműködést. Csak időbe telik, amíg eredményre vezet. Meglátjuk. *(Szünet.)* Visszatérve a vadásztehetségemre. Legjobb barátaim, a hegylakó albánok szemében csak az igazi férfi, aki tudja használni a puskáját. *(A Vadász szerepével megpróbálkozó másik négy színészhez)* *Mi volt ebben olyan nehéz?* Mi voltunk Nopcsa, a Vadász. Köszönjük a figyelmet.

**Negyedik jelenet
Nopcsa Ferenc, a Barát**

Nopcsa, a Barát, valamint Louis és Bajazid szerepét színésznők játsszák.

Nopcsa, a Barát:

Az igazi férfiak világában, ha férfi vagy, nem lehetetlen a barátság álcája mögé rejtteni a szerelmed.

Az urak és szolgák világában, ha úr vagy, nem nehéz elrejtteni a szolgád iránti szerelmed.

A felvilágosult és legsötétebb Európára szakadt világban, ha európai vagy, könnyen elrejtjed egy barbár iránti szerelmed.

Ma este, csakis és csakis az önök kedvéért megpróbálunk száz év távlatából ránézni egy tiltott szerelemre.

Kéretem a színpadra Nopcsa Ferenc naplójából, vagyis ezúttal az *én* naplóból Louis Drašković horvát grófot és Bajazid Dodát.

Louis:

Ludwig Josef Maria Graf Drašković von Trakostjan. Diplomata.

Nopcsa, a Barát:

Louis-szal 1897-ben ismerkedtem meg...

Bajazid:

Bajazid Elmaz Doda. Albán.

Nopcsa, a Barát:

Louis-szal 1897-ben ismerkedtem meg a bécsi Theresianum kollégiumban.

Louis:

1899-ben utazást tettünk Boszniába.

Így lettem én Franz legközelebbi barátja.

Bajazid:

Mialatt Louis és Ferenc a Balkánon kutattak, mi, albánok az ő országaikban kutattunk munka után.

Louis:

A felvilágosult Európából származom, akárcsak Franz...

Bajazid:

Nem úgy, mint Ferenc... és Louis, én a legsötétebb Európa egyik falujából származom.

Louis:

Horvát nemesi családba születtem.

Enyém volt a világ Konstantinápolytól Bécsig.

Bajazid:

Albán hegyvidéki családba születtem.

Nagyhatalmak marakodtak az országomon.

1916-ban a szerbek a földdel tették egyenlővé a szülőfalumat.

Aki tehetett, elmenekült, a többiek elpusztultak.

Louis:

Miután elvégeztem az iskoláimat, diplomáciai karrierbe kezdtem.

Konstantinápolyban voltam dragomán, majd alkonzul is.

Beszéltem angolul, németül, franciául, magyarul, tanulmányoztam a szláv nyelveket, megtanultam bolgárul és románul, folyékonyan beszéltem albánul, törökül, arabul, perzsául.

Még romani nyelven is. Cigányul, ahogy akkor mondtuk.

Kalandor természetű költői lélek voltam.

Memories of fair things touch the heart so gently.¹⁰

Ezt én írtam.

Nopcsa, a Barát:

Gyönyörű...

Louis:

Tudom. Köszönöm! Meg hát baromi jól néztem ki.

Gyakorlatilag én vagyok az egyetlen, akit Franz részletesen leír a naplójában.

Nopcsa, a Barát:

Megbeszéltük, hogy találkozunk Boszniában. Ő Albániából érkezett.

Huszonkét éves voltam...

Louis:

Én húsz.

Bajazid:

Én meg olyan tizenkettő.

Nopcsa, a Barát:

Sosem találkoztunk mi így hárman.

Louis:

Á, nem... Emlékeznék rá. Persze ki tudja.

Nopcsa, a Barát:

Senki se tudja, mert nincs erre vonatkozó feljegyzés.

Louis:

Tehát hivatalosan most találkozunk először... *(Bajazidhoz)* Örvendek a szerencsének!

Hogy is hívnak?

Bajazid:

(Albánul káromkodik egyet.)

Nopcsa, a Barát:

Elég, Bajazid... Szóval: a tisztekkel épp befejeztük a vacsorát, amikor bejelentették egy bizonyos Herr Alban érkezését...

---

¹⁰ A szép emlék simogatás a szívnek.

Louis:

Az voltam én...

Bajazid:

Herr Alban európai, és albán ruhát visel. Albánnak lenni számára érdekes és szórakoztató szabadidős foglalkozás. Ha ebben a történetben valaki igazi albán, akkor az én vagyok. Szeretném, hogy legalább ezt tiszteletben tartsák.

Nopcsa, a Barát:

Bajazid, hallgass már. Idegesítő vagy. Nemsokára te következel!

Bajazid:

Évszázadok óta ezzel etetnek minket itt, a Balkánon.

Nopcsa, a Barát:

Gyorsan kimentem, és a török katonák között megpillantottam valakit fején valami izével...

Louis:

A kalapom.

Nopcsa, a Barát:

... a bőrkalap. Ő volt Louis Drašković gróf. Úgy, ahogy volt, bejött a tiszti klubba. Csak ott, a világos szobában láttam igazán, hogy néz ki, és igen jó benyomást tett rám.

Louis:

Szürke nadrágot viseltem barna bőrszíjjal, fehér, vagy hát egykor fehér, nyitott nyakú inggel, amelyből kilátszott napbarnította bőröm, a nyakam és a mellkasom. Bőrkalap és montenegrói saru volt rajtam, meg egy konstantinápolyi sülah, amelyben naplót, dohánytárcámat és cigarettaszipkámot tartottam. Kezemben vastag bot, az arcom persze borostás.

Bajazid:

Borostás papagáj...

Nopcsa, a Barát:

Drašković a tiszti klub összes tekintetét magára vonzotta külsejével, én pedig el voltam ragadtatva ettől a találkozástól.

Louis:

Nyilván.

Nopcsa, a Barát:

Körbeutaztuk Louis-szal a Balkánt. Kétszer meglátogattam Isztambulban. Bécsben is találkoztunk. Meg mindenhol, ahol el tudtam kapni.

Louis:

Együtt utaztunk, együtt szőttünk terveket, együtt vadásztunk, együtt nevtünk, együtt aludtunk. Ami nekem kedvemre való volt, azt ő is megkedvelte. Franz beleszeretett a Balkánba, főleg Albániába. Úgyhogy néhány év alatt még igazibb albán vált belőle, mint belőlem. Azt hiszem, a találkozásunk, így vagy úgy, de sokat jelentett neki. Igaz, kicsi báróm?

Nopcsa, a Barát:

Soha nem tudtam elmondani, milyen sokat jelentettél nekem.

Louis:

Sajnálom, Franz, ideje visszavonulnom... *(Louis ki)*

Nopcsa, a Barát:

Louis harmincéves volt, amikor Konstantinápolyban nyomorúságos körülmények között végzett vele a tífusz és a tüdőgyulladás. Tiszta szerencse, hogy meghalt. Számára, az idealista számára borzalmas lett volna látni, megélni az általa annyira szeretett törökök bukását. Szerintem beállt volna a török hadseregbe, és a csatatéren hal meg. Olyan ember, mint ő, száz évben egy, ha születik. És most... Bajazid.

Bajazid:

Végre.

Nopcsa, a Barát:

1906 november...

Bajazid:

1899.

Nopcsa, a Barát:

1906 november 20-án ismertem meg Bukarestben Bajazid Elmast.

Bajazid:

Albániában.

Nopcsa, a Barát:

Bukarestben. Bajazid azóta mellettem maradt, és Louis Drašković halála után ő volt az egyetlen ember, aki csakugyan hű és ragaszkodó volt hozzám...

Bajazid:

... aki igazán szeretett.

Nopcsa, a Barát:

... és akiben teljesen megbízhattam anélkül, hogy egy pillanatig is attól kellett volna tartanom, hogy visszaél bizalmammal.

Bajazid:

Ennyi?

Nopcsa, a Barát:

Természetesen Bajazidnak is megvoltak a maga hibái, de ezeket elnéztem erényeiért.

Bajazid:

Igen...

Nopcsa, a Barát:

Ennyi. 1930-ban vagyunk, ennél többet tényleg nem lehet elmondani.

Bajazid:

Ferenc, miért nem írod le, hogy *én* hogy néztem ki, amikor először találkoztunk?
Annyira rosszul festettem, szégyelltél?

Nopcsa, a Barát:

Nem volt rá szükség! Volt közös fényképünk! Louis-szal sajnós...

Bajazid:

Tököm tele ezzel a Louis-szal!

Nopcsa, a Barát:

Te féltékeny vagy!

Bajazid:

Te meg igazságtalan!

Nopcsa, a Barát:

Bajazid...

Bajazid:

Bajazidnak a naplódban nincs arca. Bajazidnak nincs gondolata, véleménye, ötletei. Bajazidnak még neve se nagyon van. Egyszerűen csak „az albán” vagy „az albánom”. Bajazid nem utazik. Én elkísérem Nopcsa bárót Szacsalra, Londonba, Budapestre vagy Bécsbe. „Melletted vagyok” minden albániai utad során.

Nopcsa, a Barát:

Bajazid!

Bajazid:

Bajazid ápolja Nopcsa bárót, amikor ágynak esik. Etetlek, életben tartalak. Virrasztok melletted éjjel, mert attól félek, hogy egyszercsak nem veszel többé levegőt.

Nopcsa, a Barát:

Bajazid...?

Bajazid:

Bajazid megcsinálja mindazt, amivel egy bárónak derogál foglalkoznia. Tűzifát veszek, gondoskodom arról, hogy meleg legyen az albániai házban, felügyelem a többi szolgát. Bajazid Nopcsa báró informátora. Naprakészen beszámolok a muszlim albánok hangulatáról.

Nopcsa, a Barát:

Azonnal el kell hagynunk Albániát...

Bajazid:

Gyorsan összecsomagolok, eladom a shkodrai házat, és elhagyom a hazám. Bajazid Londonban gondoskodik a báró napi szükségleteiről, amíg ő a dinoszauruszokat tanulmányozza. Gondoskodom például arról, hogy nehogy, isten ments, elfogyjon az...

Nopcsa, a Barát:

Eperlekvár.

Bajazid:

Például... Bajazid Nopcsa báró kiterjesztése. Hegyet mászok helyetted. Fotókat készítek helyetted. Ősmaradványokat találok...

Nopcsa, a Barát:

Ezt feljegyeztem!

Bajazid:

... amelyek aztán a te felfedezéseid lesznek. *(Szünet)* Apámat és a fivéremet Stirovicában megölték a szerbek, akik gyűlöltek a Monarchiát, és főleg...

Nopcsa, a Barát:

A szerbek főleg engem gyűlöltek azért, amiért Albániában tevékenykedtem.

Bajazid:

Az „albániai tevékenykedést” a báró úgy érti, hogy osztrák-magyar kém volt. Apám és fivérem meggyilkolását minden további magyarázat nélkül említi a naplójában.

Nopcsa, a Barát:

Mert túlságosan fájdalmasnak találtam. De gondját viseltem a család összes megmaradt tagjának. Mindannyiukat szolgálatomba vettem, és Bécsbe meg Budapestre vittem őket.

Bajazid:

Bajazid és Bajazid családja a báró tulajdona.

Nopcsa, a Barát:

Bajazid!!!

Bajazid:

Bajazid, a muszlim, a paraszt, a „nemes vadember”, akit Nopcsa báró vezetett be a civilizációba. Csakhogy miután több mint húsz éve a felvilágosult Európában él, Bajazid népszerű lesz a bécsi éjszakai életben, Bajazid szenvedélyes látogatója lesz a kaszinóknak és luxushoteleknek, Bajazid apránként felszabadul Nopcsa báró uralma alól, Bajazid becenevet kap: az Albán Maximilian, Bajazid, a Herr Österreicher...

Nopcsa, a Barát:

Úgy tűnik, száz év távlatából nagyon különbözően látjuk a kapcsolatunk. De szerintem ez most nem a megfelelő pillanat a vitára. Ki fordította le németre a könyved, a *Felső-Rekavölgyi albán parasztok életét*? Kinek köszönhetően öltött publikálható formát az a könyv? Hála nekem, te lettél az első albán, aki könyvet írt.

Bajazid:

Aki *néprajzi* könyvet írt. Sokan még mindig azt gondolják, hogy te írtad.

Nopcsa, a Barát:

Ki?

Bajazid:

Ki, ki?... Bajazid nem képes könyvet írni. Bajazidnak nincs meg sem a képzettsége, sem elég esze, hogy könyvet írjon. Bajazid nagylelkű ajándékot kapott a híres tudóstól. A 2007-es kiadás borítóján mindkettőnk neve szerepel.

Nopcsa, a Barát:

Én fordítottam, én szerkesztettem! Az én ötletem volt!

Bajazid:

És az én falum! (*ki*)

Nopcsa, a Barát:

Tetszik vagy sem, az utókor számára örökké együtt maradunk. Ha Bajazid Dodáról beszélnek, Nopcsáról is beszélni fognak. Ha Nopcsáról beszélnek, Bajazid Dodáról is beszélni fognak. (*szünet*) 1933. április 25-e, délelőtt 11 óra. (*felolvassa a kivetített dokumentumot, Nopcsa Ferenc búcsúlevelét*) Öngyilkosságom oka teljesen szétbomlott idegrendszerem. Hogy régi barátomat és titkáromat álmában szintén megöltem, anélkül, hogy neki tettemről csak a legtávolabbi gyanúja vagy sejtése lett volna – csak azért történt, mert nem akartam, hogy ő betegen, nyomorultan és pénz nélkül maradjon a világon, miután akkor nagyon sokat szenvedett volna. Azt kívánom, hogy holttestemet égezzék el.

Az igazi férfiak világában ez volt Nopcsa, a Barát.

Ötödik jelenet
A lehangosabb Nopcsák

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke, Nopcsa, a Magyar, Nopcsa, a Költő, az Antiszemita Nopcsa, és Nopcsa the Hijacker alakítói színésznők. Nopcsa, az Úgynevezett Román, Nopcsa, az Albán, Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga, Nopcsa, Majdnem Albán Király, Nopcsa, a Kém és a Humanista Nopcsa alakítói férfiszínészek.

Nopcsa, a Barát *(színpadon marad mint DJ és mint amolyan házigazdája a hamarosan belépő Nopcsák találkozásának):*

Hölgyeim és uraim, engedjék meg, hogy ezennel, csakis és kizárólag az önök kedvéért színpadra szólítsam a legkötekedőbb, legmakacsabb Nopcsákat. Nopcsa a Nopcsa ellen, a Nopcsa ellen, a Nopcsa ellen... Köszöntsük őket illőképpen!

Belép Nopcsa, a Monarchia Gyermeke, Nopcsa, a Magyar, Nopcsa, az Albán, Nopcsa, az Úgynevezett Román és Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke *(az Osztrák-Magyar Monarchia himnuszát énekelve be):*

Gott erhalte, Gott beschütze
Unsern Kaiser, unser Land!
Mächtig durch des Glaubens Stütze,
Führt er uns mit weiser Hand!
Laßt uns seiner Väter Krone
Schirmen wider jeden Feind!
Innig bleibt mit Habsburgs Throne
Österreichs Geschick vereint!

1877-ben születtem, az erdélyi Hátszegvidéken, az Osztrák-Magyar Monarchiában. Ez a kultúra, Bécs nevelt. Osztrák-magyar arisztokrataként ismer az egész világ. Báró Franz Nopcsa, a Monarchia Gyermeke! Szülte, nevelte és taníttatta: a Birodalom.

Nopcsa, a Magyar:

Magyar vagyok, magyarnak születtem. Magyar az anyanyelvem. Jó estét kívánok, Nopcsa Ferenc, a Magyar!

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Kedves Ferenc, azért azt be kell látnunk, hogy a munkáink többsége német nyelven íródott...

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Meglehetősen sok pedig angolul, hogy egészen pontosak legyünk. Mindig is vágytam a nemzetközi elismertségre.

Nopcsa, az Albán:

A Tiranai Nemzeti Könyvtár százával őrzi az albán nyelvű kézirataim, szóval...

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Esetemben...

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Szóval akárhogy is nézzük, Ferenc, a magyar írásaid kisebbségben vannak.

Nopcsa, a Magyar:

De micsoda kisebbség az!

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Ami engem illet...

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Az emlékirataimat is németül írtam...

Nopcsa, az Albán:

Reisen in den Balkan. Amint a címből is látszik, a Balkánról, azon belül is Albániáról, ahol...

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Ahol a Monarchia ügynöke voltam. Mindenki tudja, nem titok.

Nopcsa, az Albán:

Ahol a Monarchia ügynöke *IS* voltam. Eközben új identitást alkottam magamnak. Nopcsa vagyok, az Albán.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Engedjék meg, hogy...

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Engedjék meg, hogy pontosítsak. Annak ellenére, hogy az emlékirataim címe *Utazások a Balkánon*, a több mint ötszáz oldalon írok az Európa-szerte tett utazásaimról *is*, különösen az angliai utazásokról. Elmondom, mi a helyzet a londoni társadalommal, csak hogy jobban értsék, mi is az én identitásom. Az angolok gyakran kerülnek érintkezésbe idegenekkel, ezért több szavuk is van a megnevezésükre: „stranger”, „native foreigner”, „foreigner of distinction” vagy „distinguished foreigner”. Az olyan embert, akit nem ismernek, „stranger”-nek, idegennek hívják. Rám ez nem illik, hiszen közismert vagyok az angol tudós körökben. A „native foreigner” olyasvalaki, akit akár ismernek is valamelyest, de az angol felfogás szerint azon népek egyikéhez tartozik, amelynek tagjai hagyományos viseletet hordanak, furcsa szokásoknak hódolnak, és akik nem képesek valódi kulturális elemmé fejlődni. Egy angol és egy „native foreigner” között jelentős a különbség... arról a különbségről van szó, amelyet a latin így fogalmaz meg: „ego civis romanus sum, ille barbarus”. „Foreigner” az olyan idegen, aki kulturálisan fejlett nemzet tagja. Természetesen „foreigner” és „foreigner” közt is van különbség aszerint, hogy az illető milyen társadalmi pozíciót foglal el a saját országában, s ennek eredményeképp az angol körökben is. Ezen logika szerint a társadalmilag legmagasabb pozíció a „foreigner of distinction”. Ez még nekem se jött össze. Ha pedig az idegen társadalmi státusza és kulturális szintje nem éri el az angolokét, akkor ő „alien”. Ők a lenézett és nemkívánatos elemek. Az angolok szemében én „distinguished foreigner” vagyok, illetve „the colleague

from abroad”. Az egyszerűség kedvéért szólítsanak nyugodtan úgy, hogy Francis Baron Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

A Monarchiát képviselő nagytiszteletű tudós.

Szünet. Mindenki Nopcsa, az Úgynevezett Románt nézi, aki még nem mutatkozott be.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Hát, igen... esetemben bonyolultabb a dolog. Én Nopcsa vagyok, az úgynevezett Román. Mármint a magyar Nopcsa, aki eljártssza, hogy román, az arisztokrata Nopcsa, aki eljártssza, hogy juhász, a szabad kultúrember Nopcsa, aki eljártssza, hogy alacsonyabbrendű analfabéta, a gazdag Nopcsa, aki eljártssza, hogy toprongyos, Nopcsa, az úr, aki eljártssza, hogy ő egy szolga.

Nopcsa, a Magyar:

Basztikuli, vagyunk már így is elegen, és most még itt egy Nopcsa öt-az-egyben.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Mein Gott, *A John Malkovich-menetben* érzem magam. Már látom, hogy a teremben is ül néhány Nopcsa... A Monarchia nosztalgikusai, remélem...

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Az egyszerűség kedvéért, mondd, hogy szólíthatunk?

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Petre Gorlopan. A Monarchia román katonaszökevénye. Kölcsönvett személyazonosság. Tulajdonképpen pénzért vettem. Ezer koronát csúszttattam egy román rendőrfőnök zsebébe. Az első világháború alatt katonai hírszerző voltam, csobánnak öltözve jártam a Retyezát vidékét.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Megmondtam, a Monarchia kéme!

Nopcsa, a Magyar:

De főleg a magyar érdekeket szolgáltam.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

A Monarchiát.

Nopcsa, a Magyar:

A magyar érdekeket.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

A Monarchiát.

Nopcsa, a Magyar:

A Monarchiát, ami Magyarország politikai integritását biztosíthatta. Igazi magyar hazafi voltam.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Osztrák-magyar hazafi. Megkaptam a Ferenc József Rend tisztikeresztjét.

Nopcsa, a Magyar:

Soha nem viseltem azt a plecsnit.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Ugyanezekért a tettekért a román állam ellenséggé nyilvánított, és el kellett hagynom a szacsali birtokom.

Nopcsa, a Magyar:

Ez nagyon megviselt.

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Két évvel később visszakaptam a szacsali birtokot mint nemzetközi jelentőségű érdemekkel bíró tudós, ugyanakkor felajánlották nekem a bukaresti Földtani Intézet igazgatói székét.

Nopcsa, a Magyar:

Amit természetesen visszautasítottam.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Visszatérve a csobán tudóshoz... vagy tudós csobánhoz? Mindegy... számtalan megfigyelést gyűjtöttem a román juhászok életéről, viseletéről és szokásaikról azokban a hónapokban, amikor a nyájak mellett róttam a kilométereket. Nem tudtam ellenállni a néprajzkutatói hivatásomnak...

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Scheisse, még egy Nopcsa.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

A juhászok élete nélkülözéssel teli, de hamar megszokni, és attól eltekintve a gondtalanság és a kötöttségektől mentes nyugalom poézise tölti be. Talán ettől olyan érzelemdús és szomorú a román juhászok különös éneke, amit én annyira szeretek... *(énekelni kezd)* Cine iubește și lasă...¹¹

Nopcsa, a Magyar (átveszi a szót):

Dumnezeu să-i dea pedeapsă.¹²

Nopcsa, a Barát:

---

¹¹ Ki elhagyja, akit szeret – román népdal

¹² Azt az Isten verje meg. – a dal folytatása

Most, hogy ezt mind megbeszéltük, megszakítjuk a politikai vitát, és bemutatunk a nézőknek egy nemrég felfedezett Nopcsát... Nopcsa, a Költő!

Nopcsa, a Költő (be):

Ma este nem lehetnék itt, és költői lényem mindörökre feledésbe merült volna... ha egy diák 1964-ben a Bécsi Nemzeti Könyvtárban fel nem fedezi az albán Mark Kolez verseit.

Nopcsa, az Albán:

Tessék, mondtam, hogy albán vagyok!

Nopcsa, a Költő:

167, német nyelven írott vers...

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Tessék, mondtam, hogy monarchista!

Nopcsa, a Költő:

Az igényesen gépelt lapok szerint...

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Mondtam, hogy művelt vagyok!

Nopcsa, a Költő:

... a verseket 1895 és 1932 közt írtam. Ebből is látszik, hogy tizennyolc éves koromtól halálomig költői lélek maradtam.

Nopcsa, a Magyar:

Akárcsak Petőfi. Mondtam, hogy magyar vagyok.

Nopcsa, a Költő:

A verseket tartalmazó füzet első oldalán a következő sorok állnak:

Valójában nem Mark Kolez vagyok.

Ő bátor és erős harcos volt,

Nekem jó barátom.

Amikor a halál minket egyesít,

Büszke lesz,

Hogy használtam a nevét.

Nopcsa, az Albán:

Innen az albán álnevem...

Nopcsa, a Költő:

Innen az *írói* álnevem, Mark Kolez. Most pedig elszavalom egy versem magyar fordításban.

Az életet követi a halál

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Mein Gott!

Nopcsa, a Költő:

a napfényt a sötét éjszaka,

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Mintha belladonna hatása alatt írta volna.

Nopcsa, a Költő:

A tiszta égen felhők

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Ilyet én is tudok írni...

Nopcsa, a Költő:

magadban nem leszel boldog.

Nopcsa, az Albán:

Mark Kolez forog a sírjában...

Nopcsa, a Magyar:

Szívből köszönöm!

Nopcsa, a Barát:

Köszönjük szépen, Mark Kolez! És most vissza a politikához.

A többi Nopcsa:

Jobb is.

Nopcsa, a Költő:

Nem tűröm, hogy *saját magam* sértegessen! Párbajra hívom magam! Rímpárbajra!

Nopcsa, a Magyar (miközben a többiek erővel kiviszik a Költőt):

*Akár bátor, akár gyáva,
Elvű vagyok, kissé báva,
Merev legyek, engedékeny,
Egyre megyen, mindegy minden.
Halál után egyszerűen
Olyan kövület a nevem,
Mint a brachiopoda héj,
Vagy egy krinoidea nyél.*

Nopcsa, a Barát:

Térjünk vissza a 20. század eleji politikára... Kedves Nopcsák, most, hogy végeztünk a bemutatkozással, lenne egy kérdésem hozzátok. Hogy a csodába tudtok meglenni így együtt, honnan ez a szimbiózis?

Többi Nopcsa:

Én vagyok a válasz....

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Én vagyok az Úr. A Nopcsa Birodalom királya. Ők itt mind nekem dolgoznak: Nopcsa, a Magyar, Nopcsa, az **ügynevezett** Román, Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga és persze Nopcsa, az Albán.

Nopcsa, az Albán:

Nopcsa, az Albán, akinek eddig nem volt alkalma rendesen bemutatkozni. Holott minden bizonnyal én vagyok a legérdekesebb Nopcsa...

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Mein Gott!

Nopcsa, a Magyar:

Tessék?!

Nopcsa, az Albán:

Mindenesetre a leghíresebb...

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Na, ne szórakozz...

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

No shit.¹³

Nopcsa, az Albán:

Az albanológia területén elért eredményeimnek köszönhetően Shkodrában utcát neveztek el rólam, íme, Tiranában teret! Van ilyen valahol Ausztriában, Magyarországon, Romániában vagy Angliában? Nos, halljam! Most pedig elmondom, hogyan fogadott örökbe ez az ország, az egyetlen ország, amely megbecsült engem. Fogalmazhatnék úgy is, hogy én fogadtam örökbe Albániát. A legsötétebb Európa...

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Ez a címe az 1911-ben megjelent néprajzi tanulmánykötetemnek...

Nopcsa, a Magyar:

Amit magyarul írtam.

Nopcsa, az Albán:

---

¹³ Nehogy már.

Tény és való, hogy ez a pazar szépségű ország legalább ezeréves lemaradásban van hozzánk képest, de épp ennyire igaz az is, hogy jóformán semmit sem tudunk róla. Hogy miért?

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Mással voltunk elfoglalva.

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Mindenféle dolgot kellett feltalálnunk.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

A törökkel háborúztunk!

Nopcsa, a Magyar:

Mi is háborúztunk a törökkel, ÉS városokat is építettünk.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Birodalmat építettünk.

A Humanista Nopcsa (a Nopcsa's Band gitárosa):

Én beteg voltam.

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

És különben is mit kerestünk volna ott?! Albániának nagyon rossz a híre Európában. Az onnan hazatérő európai utazók szörnyű garázdaságokról számolnak be...

Nopcsa, az Albán:

Semmivel sem veszélyesebb, mint Európa bármelyik külvárosában sétálni. Ha meglopják az utazót, azt csak a saját ügyetlenségének köszönheti. Nekem is volt részem rengeteg kalandban, egyszer ráadásul egy híres albán bandita fogságába estem.

Nopcsa, a Barát:

De a bátorságomnak és éles eszemnek köszönhetően természetesen kiszabadultam.

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Be kell látnunk azonban, hogy a legsötétebb Európa olyan, akár egy darab Afrika... És ez nem pusztán metafora. Albániát a Kréta-kor utáni tektonikus mozgások szakították ki az afrikai hegyvidékből, és taszították a jelenlegi helyére.

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Feltevésemet 1932-ben igazoltam.

Nopcsa, az Albán:

Elhelyezkedése stratégiaileg roppant fontos.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Ezért tartja rajta a szemét az összes szomszédja, és mind akar belőle egy szeletet... Mi fél lábbal már bent vagyunk...

Nopcsa, az Albán:

Nálunk a puskaropogás alapzajnak számít. Itt minden elképzelhető fegyvert megtalálni: Martini, Mauser, Mannlicher. *(Fülsiketítő puskaropogás, a többi Nopcsa megpróbál elbújni.)*

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Ők Európa fegyveres gyermekei.

Nopcsa, az Albán:

Lövöldöznek, ha ünnep van, lövöldöznek a családi összejöveteleken, lövöldöznek, amikor a barátaikkal találkoznak és lövöldöznek búcsúzáskor.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Azon a vidéken az emberek „úgy lövik egymást, mint a disznók.”

Nopcsa, az Albán:

De kérdezd meg, miért lövöldöznek egymásra.

Többi Nopcsa:

Miért?

Nopcsa, az Albán:

Mit ír a kedvenc puskájukon, a Martinin?

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Providence Tool Company.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Amerikai!

Nopcsa, az Albán:

És a Mauser meg a Mannlicher?

Nopcsa, a Magyar:

Német.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke (az Albánnak):

Igaz, mi fegyvereztük fel őket... Másfelől... mondtunk mi olyat, hogy gyilkoljátok egymást? Barbárok... Azt mondják, gyógyító talizmánokat használtok...

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Azt mondják, nem ismeritek az orvostudományt se.

Nopcsa, a Magyar:

Azt mondják, nem különítitek el a betegeket a járványok idején...

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Ott mind ugyanabból a tálból esztek, és nem ismeritek a kést, villát.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Azt mondják, hogy jól ismeritek a fegyvereket, de a túrótok ehetetlen...

Nopcsa, a Magyar:

Az albán ételek jellemzője, hogy hamar jóllakatnak. Nem bírsz sokat enni belőlük.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Jó sok fokhagymát, hagymát kell melléjük fogyasztani, hogy elnyomjuk a kellemetlen ízeket.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Azt mondják, a legsötétebb Európa pont annyira jól öltözött, amilyen ízletes a konyhája. Ha értik, mire célzok...

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Azt mondják, nem ismeretlen arrafelé az irigység és a rágalmazás...

Nopcsa, a Magyar:

Azt mondják, az albánok lusták, kegyetlenek, gyilkosok... Azt mondják...

Nopcsa, az Albán:

Az ÉN legsötétebb Európámban valóban élnek szegény és tanulatlan emberek, azonban ők is rendesek, vidámak és nagyon vendégszeretők.

Az albán gyilkos nem feltétlenül lélektelen ember, és korántsem olyan aljas, mint a felvilágosult Európa gazemberei. Éppen ezért én a shkodrai házamba csak olyanokat alkalmaztam, akik ölték már embert, és akik készek voltak megvédeni engem azért a pénzért, amit fizettem nekik. Az albánok dolgozó emberek, azonban puskával a válladon nem lehet kapálni. Ezért sokan a környező országokba mennek dolgozni, hogy eltartsák a családjuk. Konzervatívak vagyunk, gyerekesen babonásak, de jószívű, igaz barátok, a saját vacsoránkat odaadjuk a házukba lépő idegennek, mert erre kötelez a vendégszeretet törvénye. Seholy máshol a világon nem tapasztalni ilyet.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Te, és milyenek a nők?

Nopcsa, az Albán:

Az a dolguk, hogy szolgáljanak, mind a magánéletben, mind a társadalomban.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Ja, hát akkor ez kábé ugyanaz, mint nálunk...

Nopcsa, a Magyar:

Vagy mint nálunk...

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

OK, but how do they look like, the ladies?¹⁴

Nopcsa, az Albán:

Elvétve látni szépnek mondható nőt. Felfoghatatlan, hogyan lehetnek az albán nők ennyire időtlenek és csúnyák, és mégis hogyan szülhetnek ennyire szép és egészséges fiakat...

Nopcsa, a Barát:

Vannak azonban kivételek: a férfiasított nők. A burrneshák, vagy felesküdt szüzek olyan fiatal nők, akiknek engedélyezik, hogy szüzességi fogadalmat tegyenek, férfiruhát öltsenek és fegyvert használnak. (*Ismét puskaropogás hallatszik.*)

Nopcsa, az Albán:

A legsötétebb Európa az az ország, ahol otthon éreztem magam. Megtanultam anyanyelvi szinten albánul, albán divat szerint öltöztem és borotváltam az arcom. Bejártam az országot gyalog, időnként útlevelem sem volt, kijátszottam a török hatóságokat is, akik folyton megpróbálták keresztbe tenni. Vérszerződést kötöttem egy törzsi harccsal.

Nopcsa, a Barát:

A titkárom és legjobb barátom albán.

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Enyém a legnagyobb albán könyvgyűjtemény a világon. Igen szimpatikusak nekem ezek a „nemes vademberek”, ahogy az angolok nevezik őket. A mi kötelességünk civilizálni ezeket a neveletlen gyerekeket. A legsötétebb Európának nem voltak térképei, ezért készítettem róla én. Nem voltak néprajzi, geológiai és demográfiai feljegyzések róla, ezért készítettem én. A legsötétebb Európáról alig vannak fényképek, ezért... ezzel is nekem kellett foglalkoznom. A legsötétebb Európának rengeteg, vágásra érett erdeje van, vadállománya, értékes talajkincsei...

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

De fogalmatok sincs, hogyan használjátok a természeti kincseiteket... Véleményem szerint kötelességünk kihasználni... mármint segíteni ezeket az embereket.

Nopcsa, az Albán:

Abban kell segítenetek, hogy kivívjuk a függetlenségünk.

Többi Nopcsa:

Segítünk!

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

---

¹⁴ Rendben, de hogy néznek ki a nők?

Mire van szüksége Albániának, hogy függetlenedjen az Oszmán Birodalomtól?

Nopcsa, az Albán:

Elsősorban fegyverre és pénzre.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Akkor fegyvert és pénzt fogunk küldeni... *(Telefonálni kezd. Ismét puskaropogás.)* Ssssst! Ferenc Ferdinánd!!!... Danke, Tschüss! *(Befejezi a telefonbeszélgetést Ferenc Ferdinánddal. Az Albánhoz fordul.)* Húszezer puskát és hozzá fejenként háromszáz töltényt kaptok...

A többi Nopcsa:

Hurrá!

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Kineveznek titkosügynöknek és megbíznak a küldetéssel.

A többi Nopcsa:

Hurrá!

Nopcsa, az Albán:

Szívvvel-lélekkel dolgozom rajta, barátságot kötök a katolikus és a muszlim törzsekkel. Mikor érkeznek a fegyverek?

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

A szállítmány úton van...

Nopcsa, az Albán:

A függetlenség mellett kampányolok... Mikor érkeznek a fegyverek?

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

A Monarchia sajnálatát fejezi ki, hogy Európa végein oszmán erőszak tapasztalható, azonban a pillanatnyi érdekek óvatosságra intenek...

Nopcsa, az Albán:

Mikor érkeznek a fegyverek?!

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Rossz hírem van. A Monarchia meggondolta magát...

Nopcsa, az Albán:

Mindjárt kitekerem a nyakad, vagyis a nyakam!

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Álljon meg a menet! A hivatalos álláspont már nem egyezik meg az enyémmel! Egyre rosszabb a viszonyom a külügyminiszterrel...

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Így van! Aerenthal külügyminiszter, az a zsidó képes volt azt mondani, hogy jelentéktelen kis tudós vagyok.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Aki NEM a Monarchia ügynöke.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Hogy saját szakállra dolgozom!

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Szerinte az ő engedélye nélkül jártam el, a küldetés elbukott, és ezért dühömben a Monarchiát hibáztatom. Én, aki a Monarchia imperialista érdekeit szolgáltam!

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Én, aki a Monarchia gyarmatosító érdekeit szolgáltam!

Nopcsa, a Magyar:

Basztikuli.

Nopcsa, az Albán:

Sajtóhadjáratot indítok. Szembe szállok a Monarchia külpolitikájával! Keményen fogom bírálni a Külügyminisztériumot a bécsi, sőt a nemzetközi sajtóban. Leleplezem a miniszter összes tévedését. Albánia képtelen fejlődni az oszmán uralom alatt! Albánia fejlődésének Európa védnöksége alatt kell megtörténnie! Elítélem, hogy a Monarchia hallgat, amikor a törökök albán nőket és gyerekeket mészárolnak le! Mikor vet már véget az európai diplomácia a népirtásnak? „Albánia egy jó ismerője”, így fogom aláírni a cikkeket.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Mindezen támadások közepette én továbbra is osztrák-magyar hazafi vagyok!

Nopcsa, az Albán:

Továbbra is hülye vagy. Emberek haltak meg miattad. Amikor látom, milyen meggondolatlanul vezetik ezt a világot, jön, hogy...

Nopcsa, az Albán, aki a Nopcsa's Band dobosa egyben, dühödten ütni kezdi a dobokat. A ritmus apránként átalakul egy népszerű albán népdallá. Nopcsa, Majdnem Albán Király belép és beszédet tart, amelyből semmit sem hallani a zene miatt.

Nopcsa, Majdnem Albán Király:

Csodálatos beszédet tartottam albán nyelven a trieszti kongresszuson. Nincs még egy olyan európai résztvevője az eseménynek, aki erre képes volna. Az osztrák-magyar küldöttség tagjaként veszek részt, mint egyike a nagyhatalmak ügynökeinek, akik a saját érdekeik szerint próbálják befolyásolni a kongresszust. Annyi közép-szerű opportunistá tartana igényt királyi trónra... Az albán trónra mindenféle jöttment ácsingózik... Az albánjaim

iránti szeretettől vezérelve elhatározom, hogy írok Bécsnek. Csak és kizárólag az irántuk érzett szeretettől vezérelve bejelentem indulásom a trónért, és Bécs támogatását kérem a tervhez, hogy engem, báró Franz Nopcsát Albánia királyává koronázzanak.

A többi Nopcsa:

Húha!

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Merész terv...

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Kissé talán veszélyes...

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Mondhatni örültség...

Nopcsa, a Magyar:

Tulajdonképpen puccs.

Nopcsa, Majdnem Albán Király:

Fegyveres erővel ragadom magamhoz a hatalmat.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Az osztrák-magyar csapatok támogatásával.

Nopcsa, Majdnem Albán Király:

Osztrák gőzhajón érkezem Albániába. Ötszáz civil katona kíséretében és elegendő katonai felszereléssel. Fehér lovon vonulok be Tiranába, a nép ujjongva üdvözöl. Bejelentem követelésem a trónra! Megnősülök!

Nopcsa, a Barát:

Tessék?!

Nopcsa, Majdnem Albán Király:

Megnősülök.

Nopcsa, a Barát:

Kivel?!

Nopcsa, Majdnem Albán Király:

Egy nővel.

Nopcsa, a Barát:

Szó se lehet róla.

Nopcsa, Majdnem Albán Király:

Egy gazdag amerikai lányt veszek el.

Nopcsa, a Barát:

Nem, nem és nem.

Nopcsa, Majdnem Albán Király:

Pénzre van szükség, hogy valakiből király legyen. Én pénzt kapok tőle, ő tőlem királynői címet.

Nopcsa, a Barát:

De én nem akarok megnősülni.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Szerinted melyikünk akar?

Nopcsa, Majdnem Albán Király:

De meg kell tennünk. Albániáért!

Nopcsa, az Albán:

Az albánokért.

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

A nemzetközi elismertségért!

Nopcsa, a Magyar:

A dicsőségért!

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

A Monarchiáért! Csakhogy... megint rossz hírem van. A Monarchia sajnos nem támogatja ezt a nagyívű tervet.

Nopcsa, Majdnem Albán Király:

Tessék?!

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Franz, bizonyos körökben röhejesnek tartják a terved...

Nopcsa, a Magyar:

Súlyos szavakkal illetnek: kalandor...

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Jelentéktelen senki...

Humanista Nopcsa:

Beteg.

Nopcsa, a Barát:

Bu... homoszexuális.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Rakás szerencsétlenség...

Nopcsa, a Magyar:

Intrikus...

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Bolond, nagyon kínos diplomáciai helyzeteket képes teremteni...

Nopcsa, a Magyar:

Egyenesen vállalhatatlan helyzeteket...

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Eszement dilinyós, jobb volna leállítani, mielőtt túl késő nem lesz.

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

Franz Nopcsa, the crazy baron!¹⁵

Nopcsa, Majdnem Albán Király:

Tudjátok mit... eszem ágában nincs vitatkozni azokkal, akik így beszélnek rólam. Visszavonom a tervem. De tudom, mi jön ezután: az albán állam összeomlik. Ez lesz! Én inkább elhagyom a sülyedő hajót. Megundorodva és kiábrándulva távozom Albániából, és teljesen visszalépek a politikától. Voltam tisztelettel, Nopcsa, Majdnem Albán Király!
(*Eltúlzott büszkeséggel ki.*)

Nopcsa, az Albán (be):

Kitört a háború.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Van fogalmad arról, hogy mit kapsz ezért a hírért? Katolikus albán szabadcsapatot fogsz vezetni.

Nopcsa, az Albán:

És ugye kapok hozzá támogatást?

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Persze. Kapsz ötven bronzjelvényt, amellyel a bátor albán harcosokat kitüntetheted. Ha lesz, kit.

Nopcsa, az Albán:

Bronzjelvényt. Remek. És pénzt? Élelmiszert? Állatokat? Egészségügyi felszerelést? Szakképzett segítséget?

---

¹⁵ Nopcsa Ferenc, a bolond báró!

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Lesz az is... kicsit később.

Nopcsa, az Albán:

Mikor?!

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Türelem...

Nopcsa, az Albán:

Jelenteni fogom a fegyverhiányt, a túlságosan kis élelmiszer-fejadagokat, hogy az önkéntesek egyenként lelépnek, mert megunják, hogy a hülyének nézi őket a hadsereg, amelyért harcolnak. Úgy hagyom el Albániát, hogy azt se mondom, fél kalap. A büszke albán harcos meghalt. Ezek a háborúk megsemmisítették a lelkét. Világom egy része letűnt. Nopcsa, az Albán nincs többé. *(Ki.)*

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Mehetek vissza a juhok mellé.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

A Monarchia szolgálatában.

Nopcsa, a Magyar:

Te csak ezt tudod mondani? Hallgass végre.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Vigyázz a szádra, Ferike!

Nopcsa, a Magyar:

Hülyeségeket beszélsz, Franz, teljesen elvesztetted a valóságérzéked.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Megtiltom!

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Igaza van. Teljesen elhülyültél.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Tessék?!

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Az életemet kockáztattam a Monarchiáért. Majdnem meghaltam a nagy hóban a Retyezátban azért, hogy értékes információkat szerezzek. Robbanóanyagot helyeztem a román hadsereg útjába. Lelepleztem egy kettős ügynököt. Tucatjával írtam a jelentéseket.

Citromlével, láthatatlan tintával! Fejtem és nyírtam a juhokat, túrtem éhséget és hideget.
Még túrót is csempészttem... Eközben a Monarchia?

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Mit csinált?!

Nopcsa, a Magyar:

Semmit.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Egy nagy semmit!

Nopcsa, a Barát:

Oldjuk kicsit a hangulatot... következzenek egy intermezzo. Hölgyeim és uraim...

Nopcsa, a Kém *(szaxofonon játszik, amikor belép. Több réteg ruhát visel, amelyektől szerre szabadul meg, miközben bemutatkozik):*

Nopcsa. Franz Nopcsa. A század legkeményebb kéme. Mindenesetre a legokosabb. Könnyen alkalmazkodom bármilyen környezethez, akármilyen kihíváshoz. A legvadabb vidékeken is gyorsan feltalálom magam. Hasonlóan jól boldogulok a diplomácia dzsungelében. Szálakat mozzatok, protekciót szerzek, manipulálok, rejtett szándékokat fejtök meg, elterelem a figyelmet. Hazudok. Jól hazudok. Hazudok, mint a vízfolyás. Minden lélegzetvétellel hazudok. Nagy és sokszínű ruhatáram van. Egyik percről a másikra szerepet cserélek. Rongyos, mosdatlan juhász reggel. Délben kiváló tudós. Délután huszár. Este pezsgőzés világhírű kaszinókban, ahol a rongyos, mosdatlan milliók sorsa a tét. So, I am the master of disguise.¹⁶

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

I am the master of quick change.¹⁷

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Maestro of camouflage.¹⁸

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

I am the secret agent.¹⁹

Nopcsa, a Magyar:

I am the Spy.²⁰

Nopcsa, a Kém:

---

¹⁶ Az álcázás mestere vagyok.

¹⁷ A gyorsöltözés mestere vagyok.

¹⁸ A kamuflázs mestere.

¹⁹ Én vagyok a titkosügynök.

²⁰ Én vagyok A Kém.

Bizonyára most azt kérdezik maguktól, hogy létezik, hogy nem hallottak még az én ragyogó pályafutásomról... Az osztrákoknak túlságosan magyar vagyok. A magyaroknak nem vagyok eléggé magyar. A románoknak nem nagyon vagyok román. És egyiküknek se, meg az egész közepszerű Hollywoodnak se vagyok eléggé férfi. Magára valamit adó titkosügynök csajozik. Nekem sose volt csajom. Kilógok minden kliséből.
(*Előadja a Kinder, heut' abend, da such ich mir was aus című Marlene Dietrich-dalt.*)

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke (félbeszakítja):

Elvesztettük a háborút. (*Nopcsa, a Kém folytatja a dalt.*) Nopcsa, a fenébe is, állítsd meg a zenét! Elvesztettük a háborút. (*Nopcsa, a Kém ki.*)

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

A Monarchia széthullt...

Antiszemita Nopcsa (be):

Kihasználom a csendet és a zavarodottságot, hogy színre lépjek.

Nopcsa, a Barát:

Épp jókor. A playlistem szerint te vagy Nopcsa, a Humanista.

Antiszemita Nopcsa:

Nem. Az nem én vagyok.

Nopcsa, a Barát:

Hát akkor menj ki és gyere vissza később. Most a Humanista Nopcsa következik!

Antiszemita Nopcsa:

A Humanista Nopcsa rém unalmas! Vele van tele az emlékirat, a monográfiák, a nekrológok. Homályos és pironkodó említések, nekem ennyi jut. Én vagyok Nopcsa személyiségének fekete báránya.

Nopcsa, a Barát:

Hagyj már békén, nem érted? Következzék Nopcsa, a Humanista!

Antiszemita Nopcsa:

Nem következik. Kapott kettőt, elájult.

Nopcsa, a Monarchia Gyermeke:

Te tényleg nem tudsz békén hagyni? Van itt egy fájdalmas jelenetem... és nem tudom összeszedni magam. A Monarchia széthullt. A világom nincs többé. Úgy érzem... úgy érzem, egyetlen éjszaka alatt megöregedtem. Istenem, mikor múlt el az élet? Drámai kilépőt szeretnék, de még arra sem vagyok képes. Nincs erőm semmire. Vigyenek ki... Kérem. Sokkos állapotban vagyok.

Nopcsa, a Magyar: (miközben felképeli és kiviszi a színről a Monarchia Gyermekeit)

Sokkos állapotban? Ez komoly? Akkor mit mondjak én? Enyém a legfájdalmasabb és legdrámaibb jelenet... Trianon.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Nekem... nincs több mondanivalóm.

Nopcsa, a Kiváló Külföldi Kolléga:

It's a perfect moment,²¹ hogy visszatérjek a dinoszauruszokhoz. Farewell!²² (Ki.)

Antiszemita Nopcsa:

Nagyszerű, legalább több hely marad nekem. Oké, akkor most jön a móka. A szólásszabadság és a szórakozáshoz való jog nevében vicceket fogok mesélni.

A katolikus gyónni megy. Vétkeztem, atyám, átvertem egy zsidót. Gyermekelem, az nem bűn! Az csoda!

Papa, megházasodom! – mondja a zsidó fiú otthon. Na végre, Itzik, éppen ideje volt! És kit veszel el? Bélát. De hát az nem is zsidó!

Mondok még egyet. Grün kamat nélküli kölcsönt ad.

A Dobos Nopcsa (hangosan röhög és elmagyarázza a poént a nézőknek):

A zsidó kamat nélküli kölcsönt ad.

Antiszemita Nopcsa:

A nemzetközi tőke. A „nemzetközi tőke” nagyrésze egyáltalán nem nemzetközi, hanem nyilvánvalóan „zsidó nemzeti”. Az egész világ tele van zsidókkal... valószínűleg ma is van itt legalább egy... vagy egy fél. A zsidók tagadni próbálják a nemzet a fogalmát. Én viszont természettudós és zoológus vagyok, és fontosnak tartom hangsúlyozni a különálló fajok létezését. Persze a nemzetek nem annyira „fajtiszták”, mint a legtöbb háziállat. De ettől még tagadhatatlanul léteznek a tacsók, a terrierek... vagy éppen a zsidók fajtája. Jó, mi? Mondok még egyet... Hogy is volt? Megvan. A társadalmi egyenlőség. Mi bizonyítja, hogy azok a vezetők, akik emellett kampányolnak, önzők? Na mi? Valakinek van ötlete? Senki? Hát kérem, elég, ha annyit mondunk, hogy az ilyen vezetők a legszámítóbbról, legönzöbbről emberek közül kerülnek ki... vagyis... segíték: zs-vel kezdődik, időkkal végződik. Mondjanak egy szociál-demokrata vezetőt, aki szegényen halt meg! Még valami vicc? Halljuk, nem hiszem, hogy én vagyok az egyetlen, aki tud jó vicceket. Halljuk hát!

Nopcsa, a Magyar:

A zsidó hazafi. Magyarországon, mint bárhol a világon, a zsidók nagy hazafinak adják ki maguk. De nem ám meggyőződésből, hanem hogy jobban legyenek a központi hatóságokkal. És hogy ebből... anyagi hasznot húzzanak. Ezek az emberek, ha új környezetbe kerülnek, kaméleonként viselkednek. Milyen magyar lapok kaptak terjesztési jogot Erdély román megszállását követően? Kizárólag a zsidó kézben lévők.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

---

²¹ Itt az idő

²² Isten veletek!

A zsidó kocsmáros. Én meg egy másik csobán pálinkát vettünk a zsidó kocsmárostól. Aki mit csinált? Hígította a piát. Csobánnak öltözve azonban nem ugorhattam neki a zsidónak.

Nopcsa, a Magyar:

Mi a románokkal jól megértjük egymást. *(A viccelődés kissé eldurvul, Nopcsa, az Úgynevezett Román és Nopcsa, a Magyar dulakodni kezdenek. Antiszemita Nopcsa szétválasztja őket, és elmagyarázza nekik a helyzetet.)*

Antiszemita Nopcsa:

A románok magyargyűlölete tulajdonképpen a magyar zsidók ellen irányul, ... tehát sokkal inkább nevezhető...

Nopcsa, a Magyar és Nopcsa, az Úgynevezett Román együtt:

Antiszemitizmusnak!

Antiszemita Nopcsa:

Az antiszemitizmus nemzetközi jelenség, amelyért nem az egyes nemzetek, hanem maga a zsidó nép a hibás.

Az Antiszemita Nopcsát játszó színész:

Az összes Nopcsa közül nekem pont ezt kellett húznom. Megpróbáltam cserélni valakivel, akinek nincsenek zsidó felmenői, de senki se volt hajlandó rá. De ez a Nopcsa is benne kell hogy legyen az előadásban, ezért úgy döntöttem, hogy megpróbálom megcsinálni. Őszintén szólva semmi kedvem hozzá, főleg ez a rész most nagyon... mindegy, ez van. Bocsánat, folytatom.

Antiszemita Nopcsa:

Az antiszemitizmus nemzetközi jelenség, amelyért nem az egyes nemzetek, hanem maga a zsidó nép a hibás. Ugyan miért üldözték volna a zsidókat Egyiptomban, vagy a középkortól egészen napjainkig, Spanyolországban, Oroszországban...

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Magyarországon...

Nopcsa, a Magyar:

Romániában...

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Magyarországon!

Nopcsa, a Magyar:

Romániában!

Antiszemita Nopcsa:

... és lám, most Németországban is? Ebből is látszik, hogy az antiszemitizmus mélyen gyökerező érzelem. Korántsem pusztán barbárság.

Nopcsa The Hijacker *(a színpalack mögül):*
Psz-psz! Antiszemita Nopcsa!

Antiszemita Nopcsa:
Mi az, mi van?

Nopcsa The Hijacker: *(a színpalack mögül):*
Tudok én is egy zsidó viccet.

Antiszemita Nopcsa:
Bátorság, lépj elő.

Nopcsa The Hijacker:
A bolsevik forradalom. 1919-et írunk, márciusban a zsidó kommunista Kun Béla kikiáltja a Tanácsköztársaságot.

Nopcsa, a Magyar:
Basztikuli!

Nopcsa, az Úgynevezett Román:
Futu-i!²³

Antiszemita Nopcsa:
Ajvée! Akkor nekem le kell lépnem.

Nopcsa The Hijacker:
Elviszlek én. Gyerünk, indulás! Búcsút veszek mágnás barátaimtól, akik sietve összepakolják és átadják nagyértékű családi ékszereiket. A bolsevik rezsim alatt Budapesten mindennaposá válik a fosztogatás és garázdálkodás. A könyvem kéziratát irattáskába teszem. Zsebre vágom a revolverem. Kimegyek a mátyásfüldei reptérre. A repülőtér parancsnokának felmutatom a hadügyminisztérium egyik régi igazoló írását, amelyre ráírtam az új hadügyi népbiztos nevét.

Nopcsa, a Magyar:
Hamisítvány?

Nopcsa The Hijacker:
Még szép. Szolgálati ügyben repülőgépet kérek Sopron felé. Most! A pilóta és én beszállunk a kétüléses gépbe. Győr felett azt mondom neki:

Többi Nopcsa:
Bécsbe megyünk!

---

²³ Baszki!

Nopcsa The Hijacker:

A pilóta, egy kommunista tiltakozva fordul hátra. A revolver csöve azonban könyörtelenül mered rá. Minden ellenkezése hiábavaló. A revolvart tartó kéz meg se rezdül! Aki ezer méter magasságban fegyvert fog a pilótára, azzal nincs mit tárgyalni. A gép továbbrepül Bécs felé. Landoláskor mosolyogva búcsúszom: Mondja meg Budapesten, hogy segített Bécsbe szökni Nopcsa Ferenc bárónak.

Többi Nopcsa:

Azta! Húha! Bravó, Nopcsa! Gratulálok!

Nopcsa The Hijacker:

Én találtam fel a repülőgép-eltérítést. Franz Nopcsa, The Hijacker!

Többi Nopcsa:

Megelőzte korát!

Nopcsa The Hijacker:

Köszönöm. Azonban a rekordomat nem jegyezték be.

Többi Nopcsa:

Hogyhogy?

Nopcsa The Hijacker:

A Guinness Bookot tökfejek írják, akik nem végzik rendesen a munkájuk! Az egész világ hülye, és mindig elhallgatja az érdemeim.

Nopcsa, a Magyar:

Irigységből.

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Mert buták és rosszindulatúak.

Antiszemita Nopcsa:

Zsidó összeesküvést sejtek...

Nopcsa The Hijacker:

Igen, szar az egész. Mindegy. *(Ki.)*

Elek: *(be)*

A fehérterror. Ez az én viccem. *(felveszi a családfa-jelenetbeli pozícióját)* „Rólam éppen eleget fogtok hallani később.” Na, most van az a később.

Antiszemita Nopcsa:

Elek, drága öcsém, Elek!

Elek:

1920-at írunk.

Nopcsa, a Magyar:

Drága Elek, ez az előadás mégiscsak rólam szólna...

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Te megérdemelsz egy egész saját előadást.

Elek:

Köszí!

Nopcsa, a Magyar:

De nem most, majd máskor.

Elek: *(gyerekesen követelőzve)*

De én most akarom. Most! El akarom mesélni, hogy szabadítottam meg az országot a zsidóktól, a kommunistáktól és a szimpatizánsaiktól. El akarom mesélni a Prónay- és Ostenburg-különítményekkel elkövetett csínytevéseim. Jó, nem az összeset, de kettőt legalább... Először is: óriási... marhanagy... meglepetést csináltam Horthy fővezérnek! Siófokon, szemben a hotellel, ahol Horthyék szállása volt... felakasztottam egy kommunistát. Hát, látniuk kellett volna az elragadó Horthy Miklósné arcát, amikor kinyitotta reggel az ablakot... Nem vagytok túl szórakoztatók. Egy kis hangulatot szeretnék... zenét... valami régit, hagyományost... *(a Baráthoz)* Tedd be azt az... Erger, Bergert²⁴...

Nopcsa, a Barát:

Nem ismerem.

Elek:

Nem tetszik a képed. Az összes Ferenc közül te vagy a legfurább... Egyértelműen nem tetszik a képed. Na, próbáld csak meg felidézni azt a nótát, amíg én elmesélek még egy vagányságot. Na, szóval... Horthy fővezér vacsorát adott a tiszteletemre. Jó, hát az én meg a bajtársam, Nyáry tiszteletére. Sokat beszéltünk az országról, az ellenségeinkről, a nép ellenségeiről, és persze a sajtóról. Szóba került a *Népszava* főszerkesztője, Somogyi Béla, és hogy milyen hülyeségeket irkál rólunk, pedig rendszeresen megfenyegettük. Azt hiszik, attól lenyugodott? Nem. A tiszteletünkre mondott köszöntőjét a fővezér azzal zárta: „Nem beszélni kell itt, hanem cselekedni!” Nyáry meg én elég részegesek voltunk... vagyis nagyon részegesek, mint az albán számár, olyan részegesek! De rögtön megértettük, mit akart mondani. Anélkül, hogy összebeszéltünk volna, mindketten felpattantunk az asztaltól. Másnap Dunakeszi határában a folyó partra dobott egy... meglepetést... Egy borzalmasan megcsonkított hullát. Brutális koponyasérülések, jobb szem kiverve, orr betörve, nyakán kötél, lábait összekötötték. A zsebeiben kb. húsz kiló kő. Az ingére hímzett monogram alapján azonosították. BS. Ja, volt vele egy fiatalabb kolléga, azt is megöltük. Pech. Ez

---

²⁴ Az *Erger, Berger* című antiszemita nótát már az 1870-es években betiltják Magyarországon, a fehérterror tisztjei azonban még éneklék.

történik, amikor az újságírók nem tudják befogni a pofájuk. Nyomozás indult, de leállították. A híres Ostenburg, Prónay és Bene-különítmények ugyanis megesküdték: „ha Somogyi gyilkosainak egy haja szála is meggörbül, ők erre tiszti forradalommal felelnek.” Ez igen, szolidaritás. Igaz, a fővezér később már nem volt elég bátor. *(a Baráthoz)* A nótámat akarom...

Nopcsa, a Barát:

Nem ismerem.

Elek:

Egyáltalán nem tetszik a képed... Van benned valami... Nem is tudom... Joggal kérdezhetik, hogy mi történt velem. Nem mondom meg. *(a Baráthoz)* Te mit gondolsz, Ferenc?

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Öngyilkos lettél.

Nopcsa, a Magyar:

Kinyírt a rendőrség.

Antiszemita Nopcsa:

Sikerült elmenekülnöd az országból, és cowboy lettél Amerikában.

Elek *(a Baráthoz):*

Te mit gondolsz, Ferenc?

Nopcsa, a Barát:

Semmit.

Elek:

Egyesek szerint ma is élek... Szerinted?

Nopcsa, a Barát:

Tényleg nem tudom.

Elek:

A nótát! Halljam azt a nótát.

Antiszemita Nopcsa *(halkan énekelni kezd):*

Erger, Berger, Schossberger...

Elek elrángatja a DJ-pulttól a Barátot, erőszakkal táncra akarja bírni a színen lévő összes Nopcsát. Belép a Humanista Nopcsa.

Elek:

Erger, Berger, Schossberger, minden zsidó...

Humanista Nopcsa (*ráveti magát Elekre. Dulakodnak, a többi Nopcsa próbálja szétválasztani őket*):

Menj ki. Menj ki!

Elek:

Vigyázz a szádra, tesó. Megmondalak Prónaynak!

A többi Nopcsa kezeitől, lábaitól fogva kicipeli az ellenkezni próbáló Eleket. A Humanista Nopcsa a földön fekve marad.

Elek (*a kulisszák mögül*):

Jól van, megyek, de később még visszajövök.

A többi Nopcsa visszatér. A Humanista Nopcsa monológja alatt a színpadon bolyonganak és egy-egy replikájukat mondogatják, gesztusaikat ismétlik.

Nopcsa, a Magyar (*a Humanistának*):

Hahó, Ferenc! Jól vagy?

Nopcsa, az Úgynevezett Román:

Állj fel, Ferenc, az emberek néznek.

Nopcsa, a Barát:

Hölgyeim és uraim, Nopcsa, a Humanista...

Humanista Nopcsa:

Hagyjatok békén. Már nem vagyok a Humanista Nopcsa. A Beteg Nopcsa vagyok.

Betegen születtem, véremben volt a századvég összes kórja.

Megfertőztek az új század nyavalyái.

Vagotónia, malária, nagy és fájdalmas kelések az egész testen, depresszió

Kutatás, kimerülés, kutatás, kutatás, kutatás

Testi-lelki kimerülés, depresszió

Malária, belladonna, újabb testi-lelki kimerülés

Nyugtalanság, tudásszomj, kutatás végkimerülésig

Becsvágy, a vágy, hogy legyek valaki, hogy felfedezzek, hogy feltaláljak

Frusztráció

Bipoláris zavar, depresszió, idegroham, szívelégtelenség

Gyomor- és bélgyörcsök

Láz, intravénás kinin, kimerülés, depresszió

Utazás, kutatás, nyugtalanság, frusztráció

Ismét malária, ismét belladonna, belladonna egyre nagyobb dózisokban

Háború.

Lassú lefolyású háború, mint egy súlyos betegség.

Posztimperialista depresszió, nemzeti nyugtalanság

Antiszemitizmus

Neokolonializmus
Sovinizmus, nőgyűlölet
Átmeneti bénulás
Kóros álmatlanság, pánikroham, túlpörgés, kimerülés, súlyos depresszió.
Veszteség.
Elveszíttem a birtokaim, elveszíttem a pénzem,
Eladogatom a könyveim, eladogatom a dinoszauruszaim
Elveszíttem a bizalmam
Elveszíttem a valóságérzésem
Elveszíttem...

Nopcsa, a Barát:

A szerelmet.

Humanista Nopcsa:

Elveszíttem a kontrollt
Összetűzésbe kerülök a világgal, ami nem ismeri el az érdemeim
Összetűzésbe kerülök a budapesti Földtani Intézet alkalmazottjaival
Két évig bírom ott
Összetűzésbe kerülök a hatóságokkal, összetűzésbe kerülök a magyar kormánnyal
Összetűzésbe kerülök a szacsali paraszttal, akik többé nem ismernek el földesuruknak
és úgy megvernek, hogy kómába esem
Koponyatörés, gyógyíthatatlan szövődmények, súlyos idegrendszeri zavarok
Másfél évig ágyhoz köt a vagotóniás depresszió
Depresszió, depresszió
Neuroszifilisz, szegénység, a szégyen, hogy szegénységben élek
Összetűzésbe kerülök az új világgal, amelyet már nem értek
Összetűzésbe kerülök Bajaziddal, aki már nem ért meg engem
Összetűzésbe kerülök saját magammal
Nopcsa a Nopcsa ellen, a Nopcsa ellen, a Nopcsa ellen, a Nopcsa ellen...